

Kommittédirektiv

Alternativa metoder till djurförsök och försöksdjursanvändningens omfattning i framtiden m.m.

Dir.
1997:43

Beslut vid regeringssammanträde den 6 mars 1997.

Sammanfattning av uppdraget

En särskild utredare tillkallas med uppgift att göra en inventering och en bedömning av försöksdjursanvändningen i landet och utvärdera det stöd som lämnas till forskning om alternativ till djurförsök. I uppdraget ingår att lämna förslag till hur försöksdjursanvändningen skall kunna begränsas. I uppdraget ingår även att se över Centrala försöksdjursnämndens verksamhet och att lämna förslag till hur forskningsstödet för att främja alternativa metoder till djurförsök bör organiseras. Vidare skall erfarenheterna av de djurförsöksetiska nämndernas verksamhet utvärderas.

Bakgrund

Under senare år har det ibland hävdats att den totala försöksdjursanvändningen under slutet av 1990-talet skulle komma att öka kraftigt bl.a. till följd av framtagningen och användningen av genetiskt modifierade djur. Det är emellertid oklart om den biomedicinska forskningen i landet allttjämt betraktar en sådan ökning som sannolik.

Europeiska kommissionen kommer att arrangera ett möte i mitten av april 1997. Vid detta möte kommer man att närmare diskutera målet i EU:s femte miljöhandlingsprogram att reducera försöksdjursanvänd-

ningen med 50 % till år 2000. Mötet är föranlett av bl.a. den osäkerhet som finns bland medlemsländerna om hur målet kan förverkligas. Diskussioner om hur försöksdjursanvändningen skall minskas kommer sannolikt att fortsätta både i Sverige och i andra medlemsländer inom EU.

I Europarådets konvention (ETS 123) om skydd av ryggradsdjur som används till försök och andra vetenskapliga ändamål anges att länderna skall stödja och uppmuntra utvecklingen av alternativa metoder till djurförsök. Detsamma gäller enligt rådets direktiv (EEG) nr 609/86 av den 24 november 1986 om bl.a. skydd av djur som används för försök och andra vetenskapliga ändamål.

För Sveriges del gäller att Centrala försöksdjursnämnden (CFN) enligt sin instruktion har ansvar för att samordna och planera frågor som rör försöksdjur. CFN har sedan år 1980 lämnat forskningsbidrag till projekt för att finna alternativa metoder till djurförsök.

Forskningsstödet har utvärderats av CFN år 1987 och år 1993. Ett nytt inslag i den forskning som CFN lämnat bidrag till under senare år är den internationella anknytning som finns genom de två utvärderingsprojekten MEIC (Multicenter Evaluation of In vitro Cytotoxicity) och ECITTS (the ERGATT/CFN Integrated Toxicity Testing Scheme). EU är medfinansierare i det senare projektet.

Det finns anledning att nu utvärdera och se över försöksdjursanvändningen genom en särskild utredare.

Uppdraget

Utredaren skall granska vad som krävs för att ytterligare begränsa

försöksdjursanvändningen i Sverige och utarbeta en handlingsplan för en sådan begränsning. Frågan om att reducera försöksdjursanvändningen med 50 % enligt målet i EU:s femte miljöhandlingsprogram skall också utredas.

Utredaren skall beskriva den utveckling av försöksdjursanvändningen som ägt rum sedan år 1980 och den utveckling som kan förutses inom en överskådlig framtid. Utredaren skall därvid redovisa försöksdjursanvändningens inriktning på olika djurslag med hänsyn till dess betydelse för den biomedicinska forskningen och för utveckling av läkemedel samt de förändringar av antalet använda försöksdjur som kan väntas inom dessa områden. I det sammanhanget skall utredaren särskilt belysa den förväntade användningen av transgena och andra genetiskt modifierade djur.

En översyn skall vidare göras av CFN:s verksamhet och hur den har bedrivits. Förslag bör läggas fram om de förändringar av CFN:s verksamhet som kan behövas. Det är angeläget att alla möjligheter tas till vara för att finna alternativa metoder till djurförsök. Därför är en översyn av reglerna för det statliga bidraget också angelägen mot bakgrund av de förpliktelser som Sverige har gentemot EU och Europarådet att främja alternativa metoder till djurförsök. Här skall utredaren redovisa förutsättningarna för att andra metoder än djurförsök skall kunna utnyttjas inom grundforskning, målinriktad forskning, säkerhets- och toxicitetstestning samt läkemedelsutveckling. Utredaren skall också redovisa de effekter som forskningsstödet har haft på försöksdjursanvändningen och redovisa de alternativa metoder till djurförsök som kommit i praktiskt bruk. De forskningsområden som är av betydelse för utveckling av alternativa metoder skall redovisas liksom de nya forskningsområden som bedöms bli viktiga i framtiden.

De djurförsöksetiska nämndernas prövning av planerade djurförsök är av stor betydelse för ett fungerande djurskydd. En utvärdering av nämndernas verksamhet skall därför göras. I det sammanhanget bör en analys göras av utfallet av nämndernas hittillsvarande prövning och den praxis som utvecklats inom nämnderna.

Övrigt

Utredaren skall beakta vad som sägs i direktiv (dir. 1994:23) till kommittéer och särskilda utredare att pröva offentliga åtaganden. Utredaren skall även följa regeringens direktiv till kommittéer och särskilda utredare om regionalpolitiska konsekvenser (dir. 1992:50), jämställdhetspolitiska konsekvenser (dir. 1994:124) och om brottsbekämpning (dir. 1996:49).

Redovisning av uppdraget

Utredaren skall redovisa uppdraget senast den 15 april 1998.

(Jordbruksdepartementet)

Bilaga 2

En utblick över förhållandena i andra länder

Inledning

Ett första försök att sammanställa användningen av försöksdjur i Europa gjordes i juni 1994 av Europeiska kommissionen. Sammanställningen avsåg det antal försöksdjur som användes i länderna i den europeiska gemenskapen under år 1991. Redovisningen var inte komplett i det att varken Belgien eller Luxemburg kunde lämna några uppgifter över sin användning. Vidare lämnade Frankrike och Portugal uppgifter som gällde åren 1990 resp. 1992 i stället för år 1991. Rapporten lämnade dock en överskådlig bild över situationen i början av 1990-talet. Den definition på djurförsök som användes, var den i EG-direktivet 86/609/EEG och i Europarådskonventionen ETS 123.

CFN redovisade i sin skriftserie nr 26 Europeiska kommissionens sammanställning och tog i jämförande syfte även med uppgifterna över Sveriges och Finlands försöksdjursanvändning enligt nämnda definition under 1991.

Storleken på försöksdjursanvändningen varierar mycket mellan länderna. De skillnader som finns beträffande användningen beror på flera faktorer, bl.a. omfattningen och inriktningen på den nationella forskningsverksamheten, vilken typ av industri som är etablerad i landet samt förekomsten och karaktären på s.k. kontraktslaboratorier.

Nedan följer en redogörelse över bl.a. huvuddragen i vissa länders lagstiftning rörande användningen av djurförsök samt statistiska uppgifter över de senaste årens försöksdjursanvändning i dessa länder.

Schweiz — en reserapport

Som ett led i utredningens arbete har företagits en studieresa till Schweiz. Där sammanträffade utredningen med representanter för Bundesamt für Veterinärwesen, som är den centrala federala myndigheten som bl.a. ansvarar för djurförsöksverksamheten i landet. Vidare skedde överläggningar med representanter för Kantonales Veterinäramt Basel-Stadt med omnejd. Kantonales Veterinäramt är den myndighet som ansvarar för försöksdjursverksamheten på regional nivå. Studiebesöket bestod dessutom av överläggningar med representanter för läkemedelsindustrin, universitetet i Basel, Stiftelsen Forskning 3R och djurskyddsorganisationer

Utredningens skäl att närmare studera förhållandena vad gäller djurförsöksfrågor i Schweiz var flera. Schweiz och Sverige är befolkningsmässigt jämförbara. Båda länderna har en betydande läkemedelsindustri och en omfattande forskning på universitet som använder djurförsök i sin verksamhet. Det har sedan flera decennier förts en livlig debatt i Schweiz angående användningen av djurförsök. Bl.a. har det hållits flera folkomröstningar härom. Liksom i Sverige har djurskyddsfrågor i Schweiz en hög prioritet och djurförsöksverksamheten är förhållandevis reglerad i båda länderna. Bestämmelserna är i sina huvuddrag snarlika men det föreligger även flera olikheter. Därtill kommer att Schweiz kan redovisa en kraftig minskning av försöksdjursanvändningen sedan början av 1980-talet. Utredningen fann därför att en närmare studie av förhållandena i Schweiz skulle vara till gagn för utredningens fortsatta arbete.

Lagstiftningen

I Schweiz regleras användningen av djurförsök i Tierschutzgesetz från år 1978 och Tierschutzverordnung från år 1981. Det har nyligen inletts en översyn av bestämmelserna i anledning av den ökade användningen av transgena djur. Tierschutzgesetz är en ramlag som består av grundregler för djurskyddet. Schweiz består av 26 kantoner och det åligger kantonerna att själva administrera den federala lagstiftningen. Kantoner kan även komplettera denna med egna bestämmelser. På grund härav varierar bestämmelserna och tillämpningen av Tierschutzgesetz mellan olika kantoner. Användningen av djurförsök är dock till stor del koncentrerad till några få kantoner i Schweiz, främst till städerna Basel och Zürich, men även Bern.

Lagstiftningen i Schweiz beträffande djurförsök överensstämmer till stora delar med innehållet i Europarådskonventionen ETS 123, som också har ratificerats av landet. I förhållande till konventionen är emellertid den schweiziska definitionen av djurförsök, som framgår av artikel 12 Tierschutzgesetz mer generell och omfattar i princip alla typer av experiment på levande djur. Utöver ryggradsdjur åtnjuter även tiofotingar och bläckfiskar skydd av bestämmelserna om försöksdjur.

I artikel 13 Tierschutzgesetz stadgas att försök som orsakar djuren smärta, lidande, obehag eller svår ångest skall begränsas till vad som är absolut nödvändigt. Vid bedömningen härav skall de 3 R:ns princip tillämpas. Om ett försök kan förväntas orsaka djuren oproportionerligt mycket smärta, lidande eller obehag i förhållande till vad som står att vinna med försöket får detta inte utföras.

Vissa specifika djurförsök är förbjudna i lag. Detta gäller sedan år 1994 bl.a. produktion av monoklonala antikroppar genom den s.k. ascitesmetoden. Vidare är det förbjudet att göra djurförsök inom tobaksforskning. Det finns möjlighet för myndigheterna att meddela undantag från förbudsreglerna. Reglerna härför är dock restriktiva.

Den som har för avsikt att utföra ett djurförsök skall anmäla detta till behörig kantonal myndighet, Kantonales Veterinäramt. Om djurförsöket kan orsaka djuret smärta, lidande eller obehag, eller försätta djuret i svår ångest eller bestående påverka djurets allmäntillstånd får försöket genomföras endast efter särskilt tillstånd från den kantonala myndigheten. Djurförsök som behöver utföras på grund av bestämmelser, nationella eller internationella, godkänns dock om det konstateras att djurförsöken kommer att utföras i enlighet med djurskyddsregler och riktlinjer. Kantoner bestämmer själva regleringen kring tillståndsförfarandet.

Det åligger kantonerna att inrätta särskilda, till de kantonala myndigheterna oberoende, djurförsökskommittéer som också har att bedöma de enskilda tillståndspliktiga djurförsöken. Kommittéerna lämnar de kantonala beslutande myndigheterna rekommendationer i fråga om beslut till tillstånd. Kommittéerna består av forskare från universitet och läkemedelsindustri och representanter från djurskyddet. Vanligen har representanterna från djurskyddet akademisk bakgrund och besitter viss kunskap om djurförsök. Det är de behöriga kantonala myndigheterna som beslutar och utfärdar tillstånd. De kantonala myndigheterna kan därvid fatta beslut som går emot djurförsökskommitténs rekommendation, men beslutet skall då motiveras. Tillstånd kan förenas med villkor och rekommendationer för utförandet av djurförsöket. Handläggningstiden vid de kantonala myndigheterna är ca en månad. Handläggningen är konfidentiell. I Basel erhåller djurförsökskommittén inte namnen på sökandena, utan det är endast den beslutande myndigheten, Kantonales Veterinäramt, som känner till vem sökanden är. Denna ordning kan emellertid inte upprätthållas om djurförsökskommittén behöver kalla sökanden till ett möte för att diskutera ansökan. I Zürich behandlar kommittén endast ansökningar som gäller försök som innebär svårt lidande för djuren (kategori 3, se nedan) eller har principiellt intresse. Övriga ärenden behandlas av endast två kommittéledamöter. I 25—40 procent av ärendena i Zürich tas beslut i förening med rekommendationer eller villkor.

Den federala myndigheten, Bundesamt für Veterinärwesen, har utformat ett speciellt ansökningsformulär för ansökan om tillstånd till djurförsök. Ansökningsformuläret är förhållandevis detaljerat och det finns tillgång till skriftliga instruktioner om hur en ansökan skall fyllas i. Bl.a. krävs det en utförlig redogörelse över skälen till den valda djurmetoden och en redogörelse för och bedömning av tänkbara alternativa metoder. Vidare skall försökets svårighetsgrad, såvitt avser djurens förväntade situation, anges på en skala 0-3, där 3 indikerar ett svårt lidande för djuren. Ansökan skall kontrasigneras av en ansvarig föreståndare. På företag och vissa institutioner finns det en intern kontrollant, s.k. animal welfare officer, som har ett internt djurskyddsansvar. Samtliga nu nämnda personer har ett ansvar för att djurförsöket utförs i enlighet med bestämmelser och erhållna tillstånd. Personerna som ansvarar för försöksdjuren skall vara kvalificerade. En ansvarig föreståndare skall ha högskoleutbildning inom biologi, veterinär- eller humanmedicin och ha minst tre års erfarenhet från praktiskt arbete med djurförsök. Det saknas en organiserad utbildning för personer som skall utföra djurförsök, utan ansvaret för utbildning ligger för närvarande på de institutioner eller de företag som använder djurförsök i sin verksam-

het. Det pågår emellertid ett arbete hos myndigheterna att fastställa ett utbildningsprogram.

Det åligger den som utför ett tillståndspliktigt djurförsök att föra utförliga protokoll häröver. Kontrollmyndigheterna har genom tillgång till protokollen, vilka skall förvaras av forskaren under tre år, möjlighet att i efterhand kontrollera att djurförsöket genomförts på rätt sätt.

De kantonala myndigheterna svarar även för kontroll och tillsyn av enskilda djurförsök. De inspekterar även uppfödninganläggningar och djurförsöksanläggningar. Sådan tillsyn skall enligt lag äga rum minst en gång per år. Utformningen av tillsynen varierar mellan de olika kantonerna. I Basel gäller följande. Det görs som regel fyra inspektioner på varje djurförsöksanläggning per år. Därtill kommer inspektioner av enskilda djurförsök, vilka kan göras både förannmält och oanmält. Utöver de beslutande kantonala myndigheterna äger även ledamöterna i djurförsökskommittéerna rätt att inspektera djurförsök och djurförsöksanläggningar. Myndigheterna och kommittéerna kan även utföra inspektioner gemensamt. Det vanligaste är att inspektionerna utförs av veterinären från den kantonala myndigheten, Kantonales Veterinäramt, och två ledamöter från djurförsökskommittén. Inspektionerna tar i anspråk i genomsnitt en arbetsdag i veckan för veterinären från Kantonales Veterinäramt. Om ett djurförsök befins utförs i strid med en ansökan, äger tillsynspersonalen stoppa försöket på plats. I Zürich är det enbart ledamöter från djurförsökskommittén som utför inspektion av enskilda djurförsök. Det har förts diskussioner inom kommittén om man inte borde prioritera om arbetet på så sätt att mer tid läggs på inspektion av djurförsök och mindre tid på att gå genom ansökningar om planerade försök.

Bundesamt für Veterinärwesen är, som tidigare nämnts, den federala myndighet som har det övergripande ansvaret för de kantonala myndigheternas arbete. Bundesamt für Veterinärwesen erhåller de kantonala myndigheternas tillstånd för djurförsök och kontrollerar att besluten är korrekta. Om så inte skulle anses vara fallet har Bundesamt für Veterinärwesen som huvudregel tio dagar på sig att överklaga den kantonala myndighetens beslut till domstol. För det fall de kantonala myndigheterna har avslagit en begäran om tillstånd äger sökanden motsvarande rätt att vända sig till domstol. Avslag är dock sällan förekommande, utan i stället diskuterar de kantonala myndigheterna och sökanden modifieringar eller villkor för försöket som kan accepteras av båda parter. Det har diskuterats om även djurskyddet skulle få besvär rätt, men den frågan har inte vunnit gehör.

Utöver det övergripande ansvaret för djurförsöksverksamheten och kontrollen av de kantonala myndigheternas tillstånd, har Bundesamt für Veterinärwesen även ansvar för att tillhandahålla dokumentation och

statistik över djurförsöksanvändningen, att stå för viss utbildning, att lämna bidrag till forskning om alternativa metoder, att delta i internationellt arbete och att föra en dialog med djurskyddsorganisationer som har federal status.

Det är de kantonala myndigheterna som förser Bundesamt für Veterinärwesen med de uppgifter som behövs för statistisk bearbetning. Till sin hjälp i djurskyddsfrågor har Bundesamt für Veterinärwesen även en djurförsökskommitté, som är ett federalt rådgivande organ. Kommittén, som består av djurskyddsrepresentanter och forskare, har också en rådgivande funktion gentemot förbundsrådet, Bundesrat.

Folkomröstningar

Sedan 1980-talet har det genomförts fyra folkomröstningar i Schweiz angående användningen av försöksdjur. Initiativen till dessa kommer från djurskyddsorganisationer. Det krävs för närvarande att 100 000 personer stöder ett initiativ till folkomröstning för att en sådan skall äga rum. Den första folkomröstningen om förbud av djurförsök hölls år 1986 och avsåg ett totalt förbud av djurförsök. Deltagandet var 37,5 procent. Förslaget om totalförbud röstades dock ned. En ny folkomröstning år 1992 avsåg ett initiativ till en drastisk och stegvis minskning av djurförsöksanvändningen. En knapp majoritet, 56 procent, röstade nej till förslaget. År 1993 hölls den tredje folkomröstningen, som på nytt avsåg ett totalt förbud av användningen av djurförsök. Denna gång röstade 70 procent för att förslaget skulle avslås. En viktig orsak till resultatet tros bl.a. vara oron för att ett genomförande av förslagen skulle ha haft en negativ inverkan på sysselsättningen osv.

I början av juni 1998 ägde ytterligare en folkomröstning rum. Schweizarna röstade då över ett initiativ som kallades Initiativ för skydd för liv och miljö mot genmanipulation. Förslaget innebar ett totalt förbud mot dels produktion, användning och distribution av transgena djur, dels avsiktligt utsläppande av genetiskt modifierade organismer, dels patent på genetiskt modifierade växter och djur, delar därav och processer och produkter som härrör därifrån. Det sägs att kampanjen inför folkomröstningen var den hittills dyraste kampanjen. Inför omröstningen erhöll alla röstberättigade invånare en av myndigheterna upprättad broschyr, i vilken initiativet och parternas olika ståndpunkter redovisades. Myndigheterna drev dock inte själva någon kampanj inför folkomröstningen, även om Bundesamt für Veterinärwesen redovisade en negativ inställning till initiativet. Resultatet av folkomröstningen blev att 65 procent röstade mot förslaget och 35 procent röstade för.

Stöd till alternativa metoder

Bundesamt für Veterinärwesen är ansvarig för dokumentationen av djurförsök och alternativa metoder till djurförsök liksom publiceringen av årlig statistisk information. Myndigheten skall förse de kantonala myndigheterna, djurförsöksnämnderna, forskare och andra intresserade personer med information om alternativa metoder och stödda metoder i enlighet med de 3 R:n princip.

År 1987 grundades Stiftelsen Forskning 3R med bidrag i lika delar från INTERPHARMA, som är läkemedelsindustrins organisation, och Bundesamt für Veterinärwesen. Båda grundarna vill genom stöd till forskning inom bl.a. universitet och industri främja en utveckling i enlighet med de 3 R:ns princip. Stiftelsen stöder därför projekt som innebär alternativ och förbättringar till djurförsök. Särskilt intresse ges projekt som minskar smärta och obehag för försöksdjuren.

Stiftelsen består av en styrelse om nio ledamöter. Dessa består av representanter för industrin (2 personer), djurskyddet (2 personer), Bundesamt für Veterinärwesen, (2 personer) och parlamentariker inom djurförsöksfrågor (3 personer).

Stiftelsen förfogar årligen över ett belopp på knappt en miljon schweiziska franc. Sedan år 1987 har stiftelsen lämnat stöd till ungefär 60 projekt som kan relateras till de 3 R:ns princip. Projekt bestäms utifrån vissa fastlagda prioriteringar. Följande områden har bl.a. premierats (ett forskningsområde per år); — 3R och farmakologidynamik i neurosystemet, — 3R och farmakologidynamik vid inflammation och analgesia, — 3 R och diagnostik vid infektionssjukdomar, — 3R och immunologi — produktion av mono- och polyklonala antikroppar.

Produktion av antikroppar genom den s.k. ascitesmetoden är sedan år 1994 förbjuden i Schweiz. Myndigheterna kan dock medge undantag i vissa fall. Stiftelsen Forskning 3R var initiativtagare till förbudet. Förbudet mot ascitesmetoden infördes emellertid innan in vitro-metoden var utvärderad. På grund av att det inom forskarvärlden endast fanns ett begränsat intresse av att med egna medel utvärdera nya metoder, tog stiftelsen beslutet att bidra med nödvändig teknisk utrustning. Man försåg 27 forskningsanläggningar i landet med elektronisk kontrollerade bioreaktorer för produktion av monoklonala antikroppar.

Djurskyddet

Det finns ca 100 aktiva djurskyddsorganisationer i Schweiz. Ett skäl till det stora antalet kan vara att landet består av 26 kantoner och att föreningarna har svårt att nå utanför den kantonala gränsen. En stor rikstäckande organisation, samlar dock över 60 regionala och kantonala djurskyddsorganisationer. Det är Schweizer Tierschutz, STS, med 200 000 medlemmar.

Efter en rad intensiva diskussioner mellan en arbetsgrupp för djurskyddsfrågor vid högskolan och universitetet i Zürich och representanter från schweiziska djurskyddsorganisationer (Schweizer Tierschutz STS, Fonds für Versuchstierfreie Forschung, FFVFF, och Vereinigung Ärzte gegen Tierversuche, Zürcher Tierschutz) enades parterna nyligen kring en s.k. negativlista. Innebörden av överenskommelsen var att åtgärder och behandlingar som fanns upptagna i listan inte längre skulle få utföras även om stora vetenskapliga vinster kunde förväntas. Detta är en lista i enlighet med en paragraf i Ethischen Grundsätze und Richtlinien für wissenschaftliche Tierversuche som sammanställts av de schweiziska medicinska och naturvetenskapliga forskningsråden som säger att djurförsök inte får utföras om försöket leder till svårt lidande för djuret. Negativlistan innebär vidare att man har enats om att inte heller använda djur som tidigare har genomgått sådan behandling som strider mot negativlistans andemening. Förhoppningen är att åtminstone forskarsamhället och de djurförsöksbeviljande myndigheterna i Zürich skall använda sig av negativlistan. Listan är uppdelad i olika ämnesområden, nämligen följande områden: förvarings- och nutritionsrestriktioner, genetik, operativa ingrepp, strålbehandling, toxikologi, mikrobiologi, immunologi, smärt- och inflammationsforskning, hjärt- och cirkulationsforskning, endokrinologi och ämnesomsättningsjukdomar, CNS-forskning, beteendebiologi och tumörforskning.

Statistik

Antalet använda djur i tillståndspliktiga djurförsök uppgick år 1996 till 509 755. Detta var en minskning med 17,9 procent jämfört med året innan och en minskning med 74,4 procent jämfört med år 1983. Minskningen tror man är hänförlig till de insatser som gjorts för att alternativa metoder skall komma till användning och till att man strävat mot en optimal försöksplanering. För år 1996 berodde minskningen även på att ett företag flyttade en del av sin testningsverksamhet utom-

lands. Av de försöksdjur som användes i försök som var tillståndspliktiga under år 1996 var 92,6 procent smågnagare såsom möss, råttor, hamster och marsvin

Under år 1996 användes 25 procent av försöksdjuren i grundforskning och 58 procent i upptäckt, utveckling och kvalitetskontroll av läkemedel. Av det totala antalet använda försöksdjur användes 77 procent inom industrin och 20 procent inom universitet och högskola. Under år 1996 användes inga försöksdjur i försök som specifikt var att hänföra till kosmetika.

Beträffande djurförsöken under år 1996 angavs 67,6 procent av djuren ha utsatts för ingen eller liten belastning, 23,7 procent för medelsvår belastning och 8,6 procent för svår belastning.

Den totala användningen av försöksdjur i tillståndspliktiga försök (motsvarande definitionen i EG-direktivet och Europarådets konvention):

År	Antal
1983	1 992 794
1984	1 752 265
1985	1 576 851
1986	1 437 330
1987	1 302 928
1988	1 180 789
1989	1 091 751
1990	1 041 676
1991	927 210
1992	872 075
1993	775 329
1994	724 158
1995	621 182
1996	509 755

Den årliga användningen av djur i försök som inte är tillståndspliktiga (huvuddelen av dessa djur används som organdonatorer) har pendlat mellan 90 000—180 000 djur. Någon långsiktig tendens för denna kategori försök har inte kunnat urskiljas av de schweiziska myndigheterna.

Danmark

Användning av försöksdjur i Danmark regleras genom Lov om dyreforsøg från 1987.

I lagen stadgas att användning av ryggradsdjur i försök, som kan antas ge upphov till smärta, lidande, ångest eller varaktigt men för djuret (djurförsök), endast får äga rum med tillstånd från Dyreforsøgstilsynet. Sådant tillstånd till djurförsök får endast meddelas till försök med något av följande ändamål:

- 1) till förebyggande av sjukdom, ohälsa eller annan abnormitet och verkningarna härav hos människor, djur och växter, inkl. framställning av läkemedel, substanser och produkter samt testning av deras kvalitet, effektivitet och säkerhet,
- 2) diagnostisering och behandling av sjukdom, ohälsa eller annan abnormitet och verkningarna härav hos människor, djur och växter,
- 3) värdering, påvisande, justering eller förändring av fysiologiska tillstånd hos människa, djur eller växter,
- 4) skyddande av miljön,
- 5) forskning,
- 6) undervisning och träning på universitet och högre läroanstalter eller vid annan undervisning på motsvarande nivå och vid undervisning av personer som kommer att arbeta med djurförsök, eller
- 7) rättsmedicinska undersökningar.

Dyreforsøgstilsynet kan avslå en ansökan om tillstånd till djurförsök om försöket inte kan anses vara till väsentligt gagn. Dyreforsøgstilsynet kan vidare som ett led vid handläggningen av en ansökan om tillstånd till djurförsök, tillåta att ett påtänkt försök demonstreras för Dyreforsøgstilsynet, under förutsättning att det anses djurskyddsmässigt försvarligt.

Tillstånd till djurförsök lämnas till specifika närmare angivna försök. Det antal djur som får användas i försök skall framgå i tillståndet. Tillstånd kan dock lämnas utan sådan begränsning när särskilda skäl talar härför. Dyreforsøgstilsynet äger rätt att förena tillståndet med villkor om bl.a. försökets utformning, användningen av djur och förvaringen.

Djur får inte användas i försök om möjligheten att använda cell, vävnads- eller organkulturer eller andra metoder kan antas vara lika lämpliga.

Ett djur får inte känna stor smärta, annat intensivt lidande, ångest eller varaktigt men. Om tillstånd av stark smärta, annat intensivt lidande eller intensiv ångest kan antas bestå när bedövning eller smärtlindring upphör skall djuret avlivas.

Om försökets syfte är att utgöra demonstration i undervisning skall det vid försök som kan antas vara förknippade med smärta, alltid användas helt bedövade djur och dessa skall alltid avlivas innan bedövningen upphör.

Huvudman för Dyreforsøgstilsynet är Rådet for Dyreforsøg. Vidare ansvarar rådet för försöksdjurstillsynen. Rådet består av en ordförande, som skall vara domför, och tio andra ledamöter, vilka utnämns av Justitieministeriet. Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningråd, Statens Jordbrugs- og Veterinærvidenskabelige Forskningsråd, Sundhedsstyrelsen, den danska industrin, de stora sjukdomsbekämpande föreningarna och Det Dyreetiske Råd föreslår en ledamot var. Vidare föreslås fyra ledamöter av djurskyddsföreningar. Justitieministerien skall vid sammansättningen av rådet såvitt möjligt tillse att det bland rådets ledamöter finns personer med kunskap i de forskningsdiscipliner som har särskild betydelse för de uppgifter som lagts på Dyreforsøgstilsynet. Rådets ledamöter väljs för en period om fyra år.

Rådet kan uppställa villkor för försöks utförande, djurens användning, förvaring m.m. Rådet kan vidare bestämma att försöket inte får utföras utan närvaro av representanter för rådet. Rådet och personer som rådet har bemyndigat härtill äger rätt till tillträde till försökslokaler och andra lokaler där försöksdjur förvaras.

Dyreforsøgstilsynet skall avge en årlig rapport över sin verksamhet till Justitieministeriet.

För tillstånd till djurförsök utgår en avgift om 2 500 DKR.

Stöd till alternativa metoder

Det finns inga statliga medel avsatta till forskningsstöd för alternativa metoder till djurförsök under Justitieministeriet som ansvarar för djurförsökslagstiftningen. Ekonomiska medel för utveckling av alternativa metoder kan dock t.ex. erhållas från de statliga forskningsråden.

Statistik

Den totala användningen av försöksdjur i Danmark :
(Övriga försök omfattar t.ex. användning av kontrolldjur och avlivning
av djur för tagande av organ.)

År	Djur i försök enligt EG-definition	Övriga försök	Totalt
1970	343 181	-	
1980	354 182	92 575	446 757
1985	448 222	47 571	495 793
1988	365 145	55 317	420 462
1989	317 672	74 654	392 326
1990	331 724	83 486	415 210
1991	304 370	122 314	426 684
1992	333 419	107 588	441 007
1993	347 504	105 878	453 382
1994	318 112	72 581	390 693
1995	347 023	81 318	428 341
1996	350 180	-	

Finland

Den gällande finska djurskyddslagen antogs i april 1996. Enligt denna får försöksdjursverksamhet med användning av ryggradsdjur bedrivas endast efter tillstånd av länsstyrelsen. Med bedrivande av försöksdjursverksamhet avses djurhållning för djurförsök samt utförande av olika experiment, test, undersökningar och utredningar med försöksdjur eller med utnyttjande av försöksdjur. Med vetenskapligt djurförsök avses en åtgärd, vid vilken användning av djur är påkallad eller i undervisnings- syfte nödvändig med hänsyn till människors eller djurs hälso- eller sjukvård eller en åtgärd i vetenskaplig forskning, vilken utförs med vetenskapliga metoder.

Genom en förordning som trädde i kraft den 1 januari 1986 stadgas om tillsyn över försöksdjursverksamheten, användningen av djur vid vetenskapliga djurförsök, övervakning av försöken och villkor för utförande av dem, anskaffning och hållande av försöksdjur, behörighet

för dem som utför försök och sköter försöksdjur samt om tillsynsmyndigheternas rätt att avbryta försök eller försöksdjursverksamhet. Förordningen, som innebar en kraftig skärpning mot tidigare förhållanden, stämmer i princip överens med innehållet i Europarådskonventionen ETS 123. Förordningen är för närvarande föremål för översyn och det förväntas att den skall ersättas av en ny förordning under år 1998.

Enligt gällande regler stadgas följande. Det är förbjudet att utföra djurförsök i syfte att utröna i vilken utsträckning djur kan utstå smärta eller plåga. Vidare skall ett djurförsök ersättas med annan undersöknings- eller undervisningsmetod, då detta är möjligt utan att det inverkar menligt på försökets syfte eller det resultat man vill uppnå med försöket.

Om ett vetenskapligt djurförsök åsamkar eller kan åsamka djur smärta eller plåga, skall vid planeringen och utförandet av försöket även följande iakttas:

— försöket skall utföras med en djurart som är på så låg fylogenetisk nivå som möjligt.

— vid försöket får inte användas fler djur än vad som är en förutsättning för att försökets syfte skall uppnås.

— bland försöksmetoderna skall väljas den metod som åsamkar djuren minst smärta och plåga och med vilken kan nås det mest tillförlitliga resultatet.

— djuret skall avlivas då försökets syfte uppnåtts om djurets livsfunktioner och hälsotillstånd inte är normala.

Sådana vetenskapliga djurförsök som kan åsamka försöksdjur smärta eller plåga indelas i två klasser.

Till den första klassen hänförs försök:

1) vid vilka försöksdjuret till följd av åtgärden kan insjukna allvarligt eller kan känna avsevärd smärta eller plåga under eller efter försöket, eller

2) vid vilka försöksdjuret eljest kan åsamkas allvarlig sjukdom eller avsevärd smärta eller plåga.

Till den andra klassen hänförs djurförsök:

1) där djuret utsätts för en åtgärd under det att djuret med medicinska medel har försatts i sådant tillstånd att det inte känner smärta, och djuret hålls vid liv efter åtgärden och därvid kan känna lindrig smärta eller lindrigt illamående; eller

2) vid vilka den åtgärd som vidtas på försöksdjuret är ringa eller åsamkar endast kortvarig smärta eller plåga.

För varje vetenskapligt djurförsök eller serie av sådana skall upprättas en försöksplan som skall innehålla uppgift om bl.a. försökets syfte och de försöksåtgärder som vidtas, varvid en bedömning av

intensiteten och varaktigheten av den smärta eller plåga som försöksdjuret åsamkas till följd av åtgärderna skall anges.

Den som bedriver försöksdjursverksamhet skall vid försöksdjursanläggningen, på egen bekostnad, inrätta en försöksdjurskommission, som har att bedöma de planerade djurförsöken. Kommissionen kan vara gemensam för flera försöksdjursanläggningar. Kommissionen skall bestå dels av en person, som leder och övervakar utförandet av försöksdjursanläggningens djurförsök och som är ordförande för kommissionen, dels en person som ansvarar för skötseln av anläggningens försöksdjur, dels minst två andra medlemmar, som skall vara förtrogna med försöksdjursverksamhet.

Kommissionen har till uppgift att:

- 1) avge utlåtande till länsstyrelsen om planerade djurförsök hänförliga till klass 1,
- 2) godkänna djurförsök hänförliga till klass 2 som skall utföras vid vederbörande försöksdjursanläggning,
- 3) vid behov behandla även andra ärenden, som hänför sig till genomförande av djurförsök,
- 4) vid behov upprätta en arbetsordning för sin verksamhet.

Vetenskapligt djurexperiment som hör till klass 1 får utföras endast om länsstyrelsen, sedan den har erhållit vederbörande försöksdjurskommissions utlåtande, ger tillstånd därtill. Vetenskapligt djurexperiment som hör till klass 2 får alltså utföras, om den försöksdjurskommission som har tillsatts vid försöksdjursanläggningen godkänner att experimentet utförs. Då försöksdjurskommissionen inte är enig om klassificeringen av djurförsöket, skall saken hänskjutas till länsstyrelsen för avgörande.

Då länsstyrelsen anser ett djurförsök vara diskutabelt, kan den hänskjuta ärendet till Jord- och skogsbruksministeriets veterinäravdelning för avgörande.

Statistik

Den totala användningen av försöksdjur:

År	Antal djur enligt klass 1 och 2	Antal djur enligt klass 0	Totalt
1990	142 808	29 178	171 986
1991	148 779	23 249	172 028
1992	147 133	27 740	174 873
1993	159 116	467 034	626 034
1994	180 057	-	
1995	139 980	-	
1996	110 659	-	

Det stora antalet djur som användes i försök enligt klass 0 under år 1993 utgjordes huvudsakligen av fiskar (440 480).

Stöd till alternativa metoder

Jord- och skogsbruksministeriets veterinäravdelning lämnar årligen bidrag till forskningsprojekt som använder eller utvecklar alternativa metoder. För år 1997 var den totala summan 100 000 finska mark.

Norge

De grundläggande reglerna om användning av djurförsök finns i lov om dyrevern från 1974. Enligt 21 § nämnda lag krävs särskilt tillstånd för den som skall utföra djurförsök. Sådant tillstånd kan ges till försök som företas i syfte att diagnostisera, förebygga eller bota sjukdom hos människa eller djur. Tillstånd kan också ges när ändamålet är forskning, tillverkning eller utprovning av medicin, preparat, gift o.d. att användas på människa, djur eller växter. Djurförsök får utföras endast om djuret inte riskerar att utsättas för mer lidande än vad som är absolut nödvändigt för försökets resultat.

Under år 1996 trädde en ny förordning om djurförsök i kraft, forskrift om forsøk med dyr. Norge undertecknade och ratificerade Europarådskonventionen ETS 123 redan år 1986, och den tidigare förordningen ansågs på flera punkter inte motsvara innehållet i konventionen.

I förordningen definieras försöksdjur som levande ryggradsdjur, inkl. embyoala former och foster, fåglar, fiskar, kräldjur, amfibier och

tiofotingar. Ett djurförsök är användning av djur för att vinna kunskap av biologiskt, psykologiskt, etologiskt, fysikaliskt eller kemiskt slag. Också användning av djur i produktion av reagenser, såsom antigener och antikroppar, rutindiagnostik, kontrollverksamhet och etablering av transgena stammar, räknas som försök. När det gäller användningen av djur i undervisning omfattas detta inte av förordningens bestämmelser. Sådan användning regleras dock i 20 § lov om dyrevern. Denna stadgar att det är förbjudet att använda levande djur i undervisning utom när det är ett nödvändigt led i yrkesutövningen. Det är den enskilda institutionen som bedömer och beslutar om det faktiska behovet av att använda djur i undervisning. Det åligger Lantbruksdepartementet vid Statens dyrehelsetilsyn att överpröva en institutions beslut härom. Undervisningen skall genomföras så att djuret inte riskerar att lida i onödan.

För tillsyn och kontroll av övrig djurförsöksverksamhet ansvarar Forsøksdyrutvalget. För att bedriva djurförsöksverksamhet krävs att djurförsöksanläggningen har tillstånd från Forsøksdyrutvalget. Vidare skall den person som har det övergripande ansvaret för verksamheten godkännas och registreras av myndigheten. Utöver denne ansvarige person skall varje försöksdjursavdelning ha en ansvarig föreståndare som godkänts av myndigheten. Denne, som skall vara universitets- eller högskoleutbildad eller ha annan dokumenterad kompetens, skall även ha genomgått en kurs i försöksdjurskunskap. Det åligger ansvarig föreståndare att hålla sig informerad om den fackliga och vetenskapliga utvecklingen inom bl.a. hållande av försöksdjur, alternativa metoder och smärtbehandling.

De som skall utföra ett djurförsök som omfattas av förordningen, skall inhämta särskilt tillstånd härför från Forsøksdyrsutvalget. Myndigheten kan uppställa generella eller speciella villkor för tillståndet. Det finns vidare en möjlighet att lämna tillstånd till djurförsök till en institution eller en verksamhet med godkänd försöksdjursavdelning under ledning av en godkänd ansvarig ledare. Ett sådant tillstånd skall ange vilka djurslag som kan komma i fråga och gäller fyra år i taget.

Djurförsök skall begränsas till försök som har till syfte att skaffa kunskap som tar berättigad samhällsmässig och vetenskaplig hänsyn. Vidare skall annan vetenskaplig tillfredsställande metod utan användning av djur inte gå att använda. Det åligger den som ansöker om att genomföra ett djurförsök att utreda vilka alternativa metoder som finns och att redogöra för dessa i ansökan. Det ställs särskilda krav på nyttan av ett försök som utsätter djuren för smärta, eller risk för smärta, om denna smärta inte kan lindras eller förebyggas med smärtstillande medel. Om smärtan förväntas att bli betydlig eller långvarig, krävs särskilt godkännande av Forsøksdyrutvalget.

En ansvarig föreståndare för en institution är skyldig att tillse att försöksdjursverksamheten på institutionen drivs i enlighet med lag och föreskrifter eller villkor från Forsøksdyrutvalget. Forsøksdyrutvalget kan delegera rätten att godkänna vissa enklare djurförsök inom vissa givna ramar som skall utföras på institutionen till den ansvarige föreståndaren. I sådana fall skall ansvarige föreståndaren en vecka efter godkännande skicka ansökan för kännedom till myndigheten. I tveksamma fall kan den ansvarige föreståndaren skicka ansökan till Forsøksdyrsutvalget för beslut tillsammans med en redogörelse för svårigheterna med försöket. Försök får inte påbörjas innan det godkänts av myndigheten eller den ansvarig föreståndare. Den ansvarige föreståndaren har härvid en roll som myndighetens förlängda arm som lokal förvaltningsmyndighet och har rapporteringsplikt till myndigheten.

Forsøksdyrsutvalget kan även lämna mer generella tillstånd för en institution eller liknande att använda djurförsök i samband med rutindagnostik, produktion av biologiska produkter och i kontrollverksamhet. En ansvarig föreståndares eventuella egna försök skall alltid godkännas av Forsøksdyrsutvalget i förhand. Samma sak gäller för försök som innebär betydlig eller långvarig smärta för djuret.

Enligt förordningen skall försök planläggas, genomföras och kvalitetssäkras så att det inte används fler djur än absolut nödvändigt. Djuren får inte utsättas för onödigt lidande. Om metoden är oprövad eller det är osäkert hur många djur som kommer behöva att användas, skall pilotförsök företas. Vid osäkerhet skall Forsøksdyrutvalget avgöra om djuren i försöket utsätts för onödigt lidande.

Som huvudregel får djur inte återanvändas i försök. De vanligaste försöksdjuren skall vara destinationsuppfödda.

Forsøksdyrutvalget, och personer som bestäms av myndigheten, har rätt att vid varje tid inspektera lokaler och de djur som hålls där samt att närvara vid genomförande av djurförsök.

Statistik

Under år 1996 användes totalt 1 840 196 djur. Av dessa utgjorde så många som 1 780 300 fiskar. Övriga djurslag var således tillsammans 59 184. Året innan, 1995, var användningen med undantag för fisk 59 430. Antalet fisk som användes i försök var också jämförbart med föregående år. Före år 1995 låg användningen av fisk dock på en betydligt lägre nivå. Det stora antalet fisk de senaste åren har att göra med att det pågår stora vaccinationsförsök i syfte att lösa sjukdomsproblem och att förebygga smitta inom uppfödningsskiktet. Utöver fisk var det

möss (33 165) och råttor (19 331) som var de vanligast försöksdjuren.

Den största andelen av försöksdjursanvändningen svarar forskningsrelaterad verksamhet för, nämligen 87 procent.

När det gäller den långsiktiga trenden har Forsøksdyrutvalget konstaterat att den långsiktiga nedåtgående trenden verkar hålla i sig för de flesta djurslagen. Tillfälliga variationer förekommer dock från ett år till ett annat. Den nedgång som varit sägs bero på en mer restriktiv och kritisk inställning till användning av försöksdjur samt en utveckling och förbättring av de alternativa metoderna till djurförsök. Att forskningsverksamheten har reducerat sin aktivitet av olika skäl kan inte heller uteslutas vara en orsak till minskningen av försöksdjursanvändningen.

År	Antal djur (ca) exkl. fisk
1982	115 000
1984	113 000
1986	102 000
1988	70 000
1990	55 000
1992	71 000
1994	69 000
1996	59 000

Utveckling av alternativa metoder

Djurförsöksenheten vid det norska veterinärförbundet utför en del olika uppdrag såsom ett nationellt organ för alternativa metoder. Vidare finns det på initiativ av professorn A. Smith tillgång till en databas, NORINA, som innehåller uppgifter om audiovisuell hjälp och andra alternativa metoder.

Storbritannien

Användningen av försöksdjur regleras genom Animals (Scientific Procedures) Act från år 1986. Lagen administreras av Home Office.

Lagen gäller ryggradsdjur som används för vetenskapliga ändamål. Home Office har givits befogenhet att utöka de skyddade djuren med ryggradslösa djur. Detta har även gjorts beträffande en viss sort av

bläckfisk (*Octopus vulgaris*). Ett djurförsök är ett försök som kan antas orsaka ett skyddat djur smärta, plåga, ångest eller annat lidande. Dessa termer omfattar död, sjukdom, skada, fysisk eller psykisk stress, betydande olägenhet eller annan störning av normal hälsa, oavsett om den är akut eller långvarig. Definitionen av djurförsök omfattar bl.a. avel på djur med genetiska defekter, produktion av antiserum och andra blodprodukter, försök med syfte att upprätthålla och sprida tumörer och parasiter och försök där det förekommer administration av bedövnings- och smärtstillande medel, sömnmedel eller annan drog för nedsättning av uppfattningförmågan. Ringmärkning eller annan märkning av ett djur som har till enda syfte att identifiera djuret anses inte som ett djurförsök om åtgärden orsakar endast tillfällig smärta eller ångest och inget långvarigt obehag. Om ett djur dödas för vetenskapligt ändamål anses detta inte som ett djurförsök om en godkänd metod för avlivning används.

Home Office har upprättat en Code of Practice för förvaring och skötsel av djur som används för vetenskapliga ändamål.

Djurförsöket måste vara en del av ett projekt som bemyndigats genom tillstånd. Utöver tillstånd för själva försöket, krävs även att den använda lokalen och den person som utför försöket har speciellt tillstånd härför. Det krävs för att erhålla personligt tillstånd att man har genomgått viss officiell utbildning. Ett sådant personligt tillstånd utgör en garanti för Home Office att innehavaren är en lämplig och kompetent person att utföra djurförsök på vissa specificerade djur.

Tillstånd skall alltså sökas för att få utföra ett planerat djurförsök. Av ansökan skall framgå syftet och det vetenskapliga behovet av försöket, en beskrivning av försöket, en uppskattning av antalet djur med angivande av djurslag, en beskrivning av statusen, kvalifikationerna och erfarenheten hos försöksledaren och en bedömning av tänkbara svåra påfrestningar för djuren. Ett tillstånd lämnas inte om inte de troliga skadliga effekterna av försöket uppvägs av den förmodade nyttan av försöket. Nyttan av ett försök kan ibland vara svår att uppskatta i förväg och vid grundforskning är målet inte att uppnå någon omedelbar nytta utöver att erhålla ökad kunskap. Det är inte någon avsikt att låta kontrollera eller föra in forskningen i viss riktning genom att tillskriva visst forskningsområde större värde än annat. En sökande skall därför beskriva potentialen av det specifika projektet i stället för att beskriva försökets betydelse för ämnet i stort. Inget försök, oavsett hur lindrigt det är, får tillstånd om det inte kan försvaras vetenskapligt. Forskning i livshotande sjukdomar kan nödvändiggöra en större grad av svåra påfrestningar på djuren än vad som kan vara försvarbart i annan forskning.

Försök där djurets hjärnfunktioner har avlägsnats eller där djuret är under universal bedövning och dödas utan att återfå medvetandet klassas inte som djurförsök.

Villkoren för tillstånd till djurförsök anses ha överträtts om en inspektör inte har blivit informerad om att ett djur har fått lida i avsevärd högre mån till följd av försöket än vad som blivit tillstyrkt. Om det ökade lidandet inte har skett som en huvudsaklig följd av försöket utan t.ex. av en oönskad infektion anses det inte som en överträdelse av tillståndet. I sådana situationer måste åtgärder för att avbryta lidandet ske omedelbart.

Ansökningar om tillstånd och licenser beslutas av Home Office som dessförinnan skall ha konsulterat en eller flera inspektörer. I vissa fall kan en ansökan bli hänskjuten till en opartisk assessor och/eller en djurförsökskommitté. En djurförsökskommitté bedömer alla försök som rör kosmetika, tobak eller tobaksprodukter (med undantag för fall där djuret är bedövat och inte kommer att vakna upp), försök av betydande svåra påfrestningar på primater samt tillägnande och upprätthållande av färdighet för mikrokirurgi. Djurförsökskommittén behandlar oftast inte andra individuella ansökningar såvida inte ett allmänt ifrågasättande av användningen av en speciell typ av försök är för handen.

Utöver en cost/benefit-bedömning görs även överväganden bl.a. om försökets utformning, antalet djur, djurslag och bedövningsmetod.

Ett tillstånd till djurförsök får meddelas endast om man är övertygad om att sökanden har tillräckligt övervägt möjligheterna att uppnå syftet med försöket med användning av metod som inte kräver djurförsök. Vidare skall tillstånd att använda hund, katt eller primat inte ges om försöket i stället kan genomföras med annat djurslag.

Tillstånd till djurförsök kan lämnas för undervisnings- och tränings-syfte. Den påfrestning som djuren får utsättas för får vanligtvis inte vara mer än måttlig. Sökanden måste visa att han har allvarligt övervägt alternativ, t.ex. videomaterial och datorsimulering, och funnit att detta inte är tillämpligt.

Tillstånd lämnas inte till djurförsök i undervisningssyfte eller träningssyfte i grundskola eller gymnasieskola.

Secretary of State skall utnämna inspektörer som har medicinska och veterinärmedicinska kvalifikationer. Inspektörerna hjälper Home Office att bedöma ansökningarna om tillstånd för personer att utföra djurförsök och ansökningar om tillstånd till specifika djurförsök. Vid prövning av enskilda forskningsprojekt, ansvarar inspektörerna för att det har gjorts en fullständig bedömning av frågan om möjligheten till alternativ i enlighet med de 3 R:ns princip. Inspektörerna genomför vidare inspektioner, huvudsakligen oanmälda, på djurförsöksanläggningar för att bl.a. inspektera förhållandena där. Inspektörerna lämnar

också råd till Home Office i policyfrågor angående djurförsök. Inspektörerna finns även tillgängliga för rådgivning och hjälp till tillståndsinnehavare och annan personal som arbetar med djurförsök.

Om en inspektör skulle finna att ett försöksdjur lider orimligt mycket äger han rätt att påbjuda att djuret skall avlivas omedelbart med en metod anpassad till djuret.

Det finns 13 inspektörer, 3 superintendenting inspektörer och 1 chefsinspektör. Under år 1996 genomförde inspektörerna 2 684 tillsynsbesök.

Utöver nämnda organ finns det även en Animal Procedures Committee. Denna består av en ordförande och tolv ledamöter som utnämns av Secretary of State. Av ledamöterna skall två tredjedelar vara personer med medicinsk eller veterinärkirurgisk kompetens, eller ha kunskap eller erfarenhet från biologiskt område relevant för kommitténs arbete. Vidare skall en av ledamöterna vara jurist. Minst hälften av ledamöterna skall inte själva ha bedrivit djurförsök de senaste sex åren. Vidare skall intresset för att djurskydd iakttas tillförsäkras. Animal Procedures Committee har till uppgift att vara rådgivande till Home Office i sådana frågor som hör till Animal (Scientific Procedures) Act. I sina överväganden, oavsett ärende, skall kommittén beakta såväl legitima intressen från forskningen och industrin som möjligheterna att skydda djur från lidande som kan undvikas och onödiga djurförsök. Kommittén kan utföra sitt arbete i arbetsgrupper och kan adjungera utanförstående personer som bedöms kunna assistera kommittéen i dess arbete. Kommittén har även möjlighet att stödja forskning relevant till kommitténs funktion.

Statistik

Under år 1996 användes 2,65 miljoner djur i djurförsök. Det var en ökning med 7 800 jämfört med år 1995. Med undantag av åren 1991, 1994 och 1996 där det har varit små ökningar, har antalet djurförsök stadigt minskat sedan år 1976.

Under år 1996 användes i 55 procent av försöken möss som försöksdjur och i 25 procent av försöken råttor. Över 300 000 djurförsök under år 1996 (11 procent) gällde genetiskt modifierade djur, vilket var 86 000 fler än år 1995. Dessa djur utgjordes i huvudsak av möss.

Stöd till alternativa metoder

I Storbritannien bildades år 1968 stiftelsen FRAME (Fund for the Replacement of Animals in Medical Experiments). Dess syfte är att gagna både människor och djur genom att främja användningen av metoder som är ägnade att minska och helst eliminera behovet av försöksdjur.

Utöver FRAME finns det en kommitté, under Animals Procedures Committee, vilken med begränsade statliga medel stöder forskning i alternativa metoder till djurförsök.

Tyskland

I Tyskland regleras djurförsök genom Tierschutzgesetz från år 1986. Vidare finns det bestämmelser i en förordning från år 1988. Med djurförsök avses en operation eller behandling som kan orsaka djuret smärta, lidande eller obehag.

Djurförsök får användas om det är absolut nödvändigt inom grundforskning, för att förebygga, diagnostisera eller behandla sjukdom, ohälsa, skador, eller annat onormalt tillstånd, för att upptäcka eller förändra fysiologisk status eller funktion hos människa eller djur, för att upptäcka miljörisker, för att testa substanser eller produkter i syfte att försäkra sig om att dessa inte har någon skadlig effekt på människors eller djurs hälsa eller är effektiva mot skadedjur.

Försök får göras på ryggradsdjur endast om den smärta, det lidande eller det obehag som kan förväntas uppstå för djuret är etiskt försvarbart i relation till syftet med försöket. Försök som orsakar långvarig eller upprepad svår smärta eller lidande för djuret får genomföras om resultatet kan förväntas vara exceptionellt viktigt för avgörande behov hos människa eller djur, inkl. lösningar på vetenskapliga problem.

Djurförsök som innebär utveckling av vapen, ammunition och tillhörande utrustning är förbjudna. Vidare är i princip djurförsök i syfte att utveckla tobaksprodukter, tvättmedel eller kosmetika förbjudna. Behörig myndighet kan dock meddela undantag från förbudet om djurförsök är nödvändigt för att undvika särskilda hälsorisker och det inte finns något annat sätt att erhålla den nödvändiga kunskapen på.

En person som vill utföra djurförsök måste ansöka om tillstånd här för. Sådant tillstånd behövs emellertid inte för djurförsök som krävs till följd av påbud i lag eller bestämmelser enligt EU:s institutioner eller inhemska myndigheter. Inte heller krävs tillstånd för djurförsök som företas för vaccinationer, blodprov eller diagnos och som tjänar till att

upptäcka sjukdom, ohälsa, fysiska skador eller annat onormalt tillstånd hos människa eller djur. Detsamma gäller för testning av serum eller vaccin.

Den som skall genomföra ett djurförsök för vilket det inte krävs tillstånd måste emellertid meddela sin avsikt härom till behörig myndighet minst två veckor innan försöket skall utgöras. Om det enligt myndigheterna föreligger tveksamhet om lagens bestämmelser kommer att bli iakttagna kan det planerade försöket förbjudas.

Ryggradsjur som inte har fått bedövning får inte bli föremål

— för operation som orsakar svåra skador

— annan operation om inte smärtan är mindre svår än den skadliga effekten av bedövningen.

Djur som används i försök för att bestämma letal dos eller letal koncentration av en substans skall avlivas smärtfritt så snart det kan konstateras att djuren kommer att dö till följd av testsubstansen.

Endast destinationsuppfödda djur får användas i försök. Myndigheterna äger dock rätt att bevilja undantag från denna regel.

Den tillståndsgivande myndigheten skall assisteras av en kommitté vid bedömningen av om tillstånd skall ges till djurförsök. Denna kommitté, som består av sex ledamöter, skall främst yttra sig över följande:

— huruvida djurförsöket i ansökningen är absolut nödvändigt för de syften som lagen angivit som skäl för djurförsök efter den kunskap som finns tillgänglig

— om inte djurförsökets mål kan uppnås med andra metoder utan djurförsök

— huruvida den smärta, det lidande eller det obehag som kan antas orsakas djuret i försöket är etiskt försvarbart

— för det fall djurförsöket kan förmodas orsaka långvarigt eller upprepat svårt lidande, huruvida det förväntade resultatet kan anses vara av avgörande betydelse för människans och djurs behov och kommer att lösa vetenskapliga problem

— huruvida det kan användas djur med mindre utvecklat nervsystem än som föreslås i ansökan

— huruvida det vid bedömning av biometriska system inte föreslås användas mer djur än vad som är strängt nödvändigt

— att det endast orsakas så mycket smärta, lidande eller obehag som är absolut nödvändigt för ändamålet med försöket.

En majoritet av ledamöterna i kommittén skall ha veterinärmedicinsk, medicinsk eller annan naturvetenskaplig utbildning samt med hänsyn till sin yrkesmässiga erfarenhet vara skickade att bedöma djurförsök. Djurskyddsorganisationer skall föreslå ytterligare ledamöter till kommittén. Dessa ledamöter, som skall utgöra en tredjedel av det totala

antalet ledamöter i kommittén, skall besitta sådan erfarenhet att de kan bedöma djurskyddsfrågor.

Den beslutande myndigheten skall omedelbart underrätta dessa kommittéer om ansökningar om tillstånd till djurförsök och därvid ge kommittéerna möjlighet att inom skälig tid uttrycka sin uppfattning om ansökningarna.

Det finns djurskyddsinspektörer som har till uppgift att hålla sig informerade om försökens genomförande och vid behov föreslå ändringar i försöken för att därmed garantera att olika djurskyddsaspekter iakttas. Djurskyddsinspektörerna skall besitta speciell kunskap i biomedicin och djurförsök.

Myndigheterna i de tyska delstaterna är ansvariga för att implementera djurskyddslagen och dess följdlagstiftning. Det kan därför förekomma vissa skillnader i regleringen mellan olika delstater.

Stöd till alternativa metoder

Det inrättades år 1989, som ett led i den federala administrationen, en myndighet som har till uppgift att sammanställa och utveckla alternativa metoder till djurförsök. Myndigheten heter Zentralstelle zur Erfassung und Bewertung von Ersatz- und Ergänzungsmethoden zum Tierversuch (ZEBET). ZEBET samarbetar på många områden med ECVAM.

Utbildnings-, vetenskaps- och forskningsdepartementet lämnar årligen ekonomiskt stöd till projekt med syfte att utveckla alternativa metoder. Den årliga budgeten är 9,5 miljoner tyska mark. Från år 1980 till år 1995 har totalt 109,2 miljoner tyska mark använts för detta ändamål. Med alternativ avses metoder i enlighet med de 3R:ns princip.

Statistik

Den totala användningen av försöksdjur:

År	Antal
1989	2 641 522
1990	2 451 024
1991	2 402 710
1992	2 082 588
1993	1 924 221
1994	1 758 500
1995	1 642 532

Under år 1995 utgjordes hälften av den totala försöksdjursanvändningen av möss. Råttor stod för 26,7 procent av användningen. Den minskade användningen av försöksdjur som pågått sedan 1989 år avser till största delen möss, råttor och kaniner.

Nederländerna

Djurförsök regleras genom Experiments on Animals Act som trädde i kraft den 5 februari 1997. I och med den nya lagen ansågs EG:s direktiv 86/609/EEG till fullo ha implementerats i landets lagstiftning.

Genom den nya lagen infördes bl.a. följande.

— Djurförsök som använder LD50/LC50-metoder är förbjudna. Det finns emellertid ett generellt undantag för vissa typer av djurförsök på grund av att det ännu saknas utvärderade alternativ.

— Djurförsök för ny eller befintlig kosmetika är förbjudna.

— Det är numera obligatoriskt att varje djurförsök som är tänkt att utföras först måste bli rekommenderat av en behörig etisk kommitté. Kommittén består av sju ledamöter, varav en är ordförande. Kommittén skall i lika delar bestå av experter med kunskap från djurförsöksområdet, i alternativa metoder, i djurskydd och animal welfare samt i etiska bedömningar. Minst två av ledamöterna skall inte bedriva djurförsök. Vidare får ordföranden samt minst ytterligare två ledamöter inte vara anställda av någon arbetsgivare som bedriver djurförsök och som har ansökningar för bedömning inför kommittén.

— En djurskyddsinspektör är engagerad i ett tidigt stadium i granskningen av djurförsök och agerar som en permanent rådgivare för den etiska kommittén.

Lagen omfattar ryggradsdjur och de ryggradslösa djur som kan komma att bestämmas i förordning. Med experiment förstås djurförsök som kan orsaka smärta, lidande, ångest eller bestående obehag. Om ett djur avlivas utan någon föregående behandling till följd av forskning eller testning, t.ex. för blod- eller organsamling, betraktas dock även detta som ett experiment. Skälet härför är att tillsynsmyndigheten skall ha möjlighet att övervaka avlivning av laboratoriedjur.

För att över huvud taget komma i fråga för verksamhet omfattande djurförsök måste man erhålla tillstånd från Minister of Public Health, Welfare and Sport. Tillstånd lämnas till en fysisk eller juridisk person. Tillståndshavaren är ansvarig för att försök utförs i enlighet med gällande regler. Försöksdjurens situation skall övervakas av en kvalificerad veterinär eller annan kompetent person. En avgift tas ut i samband med att sådant tillstånd lämnas till djurförsök.

Djurförsök får inte utföras om syftet med detta enligt experters mening lika gärna kan uppnås med användande av en alternativ metod till djurförsök, eller en metod som innebär användning av färre djur eller försökets syfte inte uppväger det lidande som orsakas djuret.

Ett djurförsök får inte utföras om försöket inte har rekommenderats antingen av den etiska kommittén, eller om den etiska kommittén har avslagit tillstyrkan, beslutet har ändrats genom tillstyrkan av en central djurförsökskommitté. De etiska bedömningskommittéerna äger besluta att vissa kategorier av djurförsök inte behöver bedömas av fullsuttan kommitté. Den centrala djurförsökskommittén skall bestå av minst fem och högst nio ledamöter, varav en skall vara ordförande. Varje ledamot skall vara expert inom områdena djurförsök, försöksdjur eller djurskydd.

Djurförsök får inte utföras om det kan orsaka djuret mycket svår plåga såvida inte försöket tjänar ett grundläggande behov hos människa eller djur. Sedan januari 1996 är in vivo-produktion av monoklonala antikroppar förbjuden i Nederländerna. Undantag kan göras endast när det finns ett verkligt vetenskapligt rättfärdigande härför. Förbudet föregicks av en livlig konsultation med forskare och djurskyddsrepresentanter. Ministry of Education, Cultural Affairs and Science har lämnat ekonomiskt stöd för uppbyggnad av ett center för in vitro-produktion på universiteten. Hittills har tillsynsmyndigheten erhållit åtta ansökningar om undantag. Sju av dessa har godtagits. Tillsynsmyndigheten fattar sitt beslut efter att ha hört en kommitté av experter samt sökanden.

Endast destinationsuppfödda djur skall användas i djurförsök.

Tillsynen av efterlevnaden av djurförsökslagen ligger på Public Health Inspectorate eller närmare Animal Experimentation Department.

Avdelningen består av ett kansli på sex personer. Fyra veterinärspektörer arbetar på deltid med tillsyns- och granskningsuppgifter.

Statistik

Den totala användningen av försöksdjur:

År	Antal	
1978	1 572 534	
1982	1 422 094	
1983	1 329 497	
1984	1 242 285	
1985	1 175 088	
1986	1 208 539	
1987	1 131 128	
1988	1 062 676	
1989	1 010 919	
1990	951 200	(12 % utgör djur som avlivats utan föregående ingrepp)
1991	876 058	(15,7 % - " -)
1992	797 400	(13,9 % - " -)
1993	780 702	(14,4 % - " -)
1994	770 888	(12,7 % - " -)
1995	746 726	(15,3 % - " -)
1996	741 174	(12 % - " -)

Efter att under några år inte ha använt djur för testning av kosmetika och toalettartiklar användes under år 1996 313 djur för detta ändamål. Sådana försök är förbjudna i och med lagändringen den 5 februari 1997.

Stöd till alternativa metoder

År 1987 grundades Alternatives to Animal Experiments Platform (Plattformen). Denna består av representanter från regeringen, flera industrier och tre djurskyddsorganisationer. Syftet med Plattformen är att finansiera forskning, att stimulera användningen av alternativa metoder och att lämna råd till forskare. Forskare kan föreslå projekt till Plattformen som i sin tur kan vidarebefordra förslagen för vetenskaplig granskning hos Netherlands Scientific Organization. Budgeten hos

Plattformen är baserad på finansiellt stöd från departement, industri, privata fonder och djurskyddsorganisationer.

Från år 1991 till år 1995 lämnade regeringen årligt ekonomiskt stöd till främjande av alternativa metoder med ca 1 140 000 ECU. Från annat håll, dvs. läkemedelsindustrin och djurskyddsorganisationer, lämnades ca 300 000 ECU. Från och med år 1997 och fyra år framåt kommer regeringen att lämna stöd med ca 1 300 000 ECU årligen. Stödet från andra finansiärer kommer att vara oförändrat.

Under år 1996 stödde Plattformen 43 projekt med ett totalt belopp om 1 095 000 ECU. Sexton av dessa projekt inleddes under år 1996.

År 1994 grundades Nederländernas center för alternativ till djurförsök (NCA). Denna verkar under Plattformen och utför vissa uppgifter åt Plattformen. NCA:s verksamhet finansieras av Plattformen och universitetet i Utrecht. NCA skall inventera alternativa metoder och pågående forskning inom detta område samt undersöka vilka experiment som använder ett stort antal djur och/eller orsakar stort lidande. Vidare skall NCA koordinera och stimulera aktiviteter som bidrar till utvecklingen och användningen av alternativa metoder.

NCA håller på att inrätta en databas som kan redogöra för pågående forskningsprojekt relaterade till alternativa metoder till djurförsök. Detta kommer att medge en insyn i vilka olika alternativ som är under utveckling och underlätta utbyte av idéer.

USA

Bestämmelser om djurförsök finns i USA dels i federala lagar, dels i delstaternas egen lagstiftning, som innehållsmässigt varierar mellan delstaterna.

USA har sedan år 1966 en Animal Welfare Act. Lagen är federal och innehåller bl.a. regler om skydd för försöksdjur. Ursprungligen fokuserade lagen på att förhindra illegal användning av husdjur till forskningsändamål och på human vård och behandling av icke-mänsklig primat, hund, katt, kanin, marsvin och hamster i forskning. United States Department of Agriculture (USDA) är det myndighetsorgan som ansvarar för tillämpningen av Animal Welfare Act. År 1985 infördes krav på att USDA skulle utfärda mer utförliga bestämmelser som skulle tillförsäkra att djur som används i forskning, testning och undervisning erhåller human vård och behandling. Bestämmelserna är tillämpliga på varmblodiga djur, döda och levande. USDA har emellertid bestämt att råttor, möss och fåglar inte skall omfattas av lagen. Det förutspås dock att även dessa djurslag inom en nära framtid kommer att omfattas av Animal Welfare Act.

När en statlig institution genomför eller finansierar försök som involverar ryggradsdjur skall U.S. Government Principles for the Utilization and Care of Vertebrate Animals Used in Testing, Research and Training iakttas.

I samband med ändringen år 1985 av Animal Welfare Act antogs Health Research Extension Act. Denna lagstiftning innebar bl.a. att Public Health Service (PHS) införde PHS Policy on Humane Care and Use of Laboratory Animals. Dessa bestämmelser om human vård och användning av försöksdjur måste de institutioner som erhåller ekonomiskt stöd från PHS uppfylla. Alla ryggradsdjur omfattas av PHS:s regler. Detta kompenserar därför något för det faktum att Animal Welfare Act inte är tillämplig på vanliga försöksdjur som råttor och mus.

Såväl PHS Policy on Humane Care and Use of Laboratory Animals som U.S. Government Principles for the Utilization and Care of Vertebrate Animals Used in Testing Research and Training är regler som i sin tur hänvisar till Guide for the Care and Use of Laboratory Animals. Dessa riktlinjer, som ges ut av National Research Council, spelar således en mycket viktig roll för försöksdjursverksamheten i USA.

Försöksdjursanläggningar som använder djurslag som omfattas av Animal Welfare Act måste registreras hos USDA. Registreringshandlingen skall skrivas under av den som är ansvarig för anläggningen. Registreringen skall förnyas vart tredje år.

Varje institution som har djurförsöksverksamhet som lyder under ovan nämnda bestämmelser har skyldighet att inrätta en Institutional Animal Care and Use Committee (IACUC). Kommittén skall bestå av minst fem ledamöter, varav en skall vara veterinär med erfarenhet av försöksdjursvetenskap och medicin, en praktiserande forskare med erfarenhet av djurförsök, en person som inte är forskare, och en person som inte hör till institutionen på annat sätt än genom sitt ledamotskap i kommittén. Kommittén skall sammanträda minst en gång per år. Kommittén skall vidare minst varje halvår inspektera djurförsöksanläggningen och verksamheten där samt granska institutionens program för human vård och användning av djur. Vid granskningen skall man bevaka att Guide for the Care and Use of Laboratory Animals och USDA:s bestämmelser iakttas. Kommittén kan bestå av endast två ledamöter vid inspektion. Det finns möjlighet att begära hjälp av utomstående expertis om kommittén finner behov härav. Varje kommittéledamot som önskar delta vid viss inspektion har alltid rätt därtill. Kommittén skall rapportera sin utvärdering om försöksdjursverksamheten till institutionens ledning. Rapporten skall även innehålla en plan och ett tidsschema för hur och när eventuella brister som uppmärksammas skall åtgärdas. Om institutionen inte kan uppfylla kraven i viktiga

avseenden skall detta rapporteras till berörda myndigheter. Kommittén har även en rådgivande funktion gentemot institutionen. Kommittén skall också granska, godkänna och vid behov kräva modifikationer eller villkor för aktiviteter som hänför sig till vården och användningen av djur. Om verksamheten inte bedrivs som förutsatts har kommittén befogenhet att förbjuda verksamheten. Kommittén har dock inget mandat för att bestämma vetenskapliga metoder eller bestämma normer för design och utformning av viss forskning eller visst experiment. Det åligger dock kommittén att bl.a. se till att de metoder som används inte orsakar djuren något lidande, eller när detta inte kan undvikas, att djuren orsakas så lite lidande som möjligt. Vidare skall kommittén försäkra sig om att forskaren har övervägt möjligheterna till alternativa metoder till djurförsök, om det är fråga om försök som orsakar djuren mer än endast lindrigt lidande. Det krävs härvid att forskaren skriftligen redogör för de metoder och de källor som han använt sig av för att fastställa att det saknas alternativa metoder. Ansvarig föreståndare för verksamheten skall vidare skriftligen försäkra att den föreslagna metoden inte innebär en onödig upprepning av tidigare försök. IACUC:s handläggning av ärenden är skriftlig. Det finns möjlighet för kommittén att ta hjälp av experter även vid behandlingen av enskilda ärenden. Experterna deltar dock inte i själva besluten. En ledamot får inte delta i beslut om det föreligger jäv. Denne äger dock i dessa situationer rätt att bidra med information om ärendet.

Även organ under USDA samt PHS har rätt att utföra inspektion av djurförsöksanläggningar, för att försäkra sig om att verksamheten bedrivs i enlighet med bestämmelserna som myndigheterna ansvar för.

Tillämpningen av bestämmelserna i USA är alltså avhängig bl.a. vilket djurslag som används, vilka studier som utförs och vem som finansierar försöket. En enskild forskare kan genomföra djurförsök utan att detta behöver prövas av någon granskningskommitté, under förutsättning att forskningen inte är finansierad av någon federal myndighet och använder djur som inte omfattas av Animal Welfare Act, dvs. råttor eller möss.

Statistik

Animal Welfare Act omfattar som nämnts inte användningen av råttor och möss i djurförsök. Detta har som följd att den rapportering som sker av försöksdjursanvändningen till behörig myndighet långt ifrån visar den faktiska användningen av djur. Detta skall beaktas när man tar del av siffrorna nedan över den årliga försöksdjursanvändningen:

År	Antal
1994	1 624 649
1995	1 395 463
1996	1 345 739

Under år 1996 var försöksdjursanvändningen fördelad på olika djurslag enligt följande.

Hund	82 454
Katt	26 035
Primater	52 327
Marsvin	299 011
Hamster	246 415
Kanin	338 574
Gris	34 046
Får	72 331
Lantbruksdjur	47 967
Övriga	146 739

Antalet djur i försök som innebar smärta eller annat obehag för djuren och där någon smärtlindring inte gavs, ökade från nio procent år 1995 till tolv procent år 1996. Enligt National Association for Biomedical Research kan ökningen bero på att forskare och Institutional Animal Care and Use Committees numera är mer uppmärksamma på och känsliga för djurens situation. Under år 1996 orsakades 35 procent av försöksdjuren smärta eller obehag, medan 53 procent av djuren användes i försök som inte ansågs innebära något lidande för dem.

Bilaga 3

Användningen av olika djurslag i försök

Bilagan finns endast i den tryckta versionen

Bilaga 4

Granskning av de djurförsöksetiska nämndernas verksamhet under åren 1995—1997.

Materialet är sammanställt av Staffan Persson.

Innehåll:

- Sammanställning över verksamheten i de djurförsöksetiska nämnderna åren 1995—1997.
- Avstyrkta ansökningar år 1996
- Bordlagda ansökningar år 1996
- Modifierade ansökningar år 1996
- Skäl för reservationer år 1996
- Särskilda yttranden år 1996
- Vilka reserverade sig åren 1995-1997 och hur många gånger
- Fallstudier:
 - Artritförsök
 - Bullerförsök
 - Lidandet avbryts inte
 - Produktkontrollförsök

Finns endast i den tryckta versionen

Finns endast i den tryckta versionen

Finns endast i den tryckta versionen

Avstyrkta ansökningar år 1996

Malmö/Lund djurförsöksetiska nämnd

— : -

Göteborgs djurförsöksetiska nämnd

— : Ny ansökan skall ges in.

— : -

Linköpings djurförsöksetiska nämnd

— : -

Stockholm södra djurförsöksetiska nämnd

— : Då den är alltför ofullständig.

— (2 ansökningar): Antecknas att försöksledaren kallats till sammanträdet vid äventyr att hans ansökningar annars kommer att avstyrkas. Det antecknas vidare att försöksledaren har meddelat att den ena ansökningen kommer att återkallas och att en förändring av försöksledaren kommer att ske i den andra ansökningen. Nämnden beslutar att avstyrka ansökningarna.

— : Med anledning av att ytterligare utredning krävs beträffande försöksledarens kompetens samt att den ansvarige föreståndaren ej skrivit under ansökningen.

— : Avstyrks då försöksdjursanläggningen ej har något utrymme för katter.

— : Med anledning av att det är oklart huruvida försöket kommer att genomföras i Huddinge.

— : Nämnden beslutar att försöksledaren skall föreläggas att inkomma med en ny ansökan.

Stockholms Norra djurförsöksetiska nämnd

— :

Uppsalas djurförsöksetiska nämnd

— : avstyrks. LAL-test för kontroll av endotoxin skall användas innan försök genomförs på djur.

— : avslås. Enligt uppgift till beredningsgruppen är det egentliga syftet med försöket att ta fram ett läkemedel mot fetma. Detta syfte har nämnden ej ansett vara etiskt försvarbart.

— : avslås. Beskrivningen av försöket är otillräcklig. Sökanden bör använda den särskilt avsedda blanketten. Där bör speciellt "Djurens situation" uppmärksammas.

Umeås djurförsöksetiska nämnd

— : Upplystes att sökanden saknar tillstånd från Jordbruksverket enligt 19 § djurskyddslagen (1988:534) för användning av djur för vetenskaplig forskning eller undervisning, sjukdomsdiagnos, framställning av läkemedel eller kemiska produkter eller andra jämförbara ändamål. Vidare saknas en enligt 20 § samma lag av Jordbruksverket godkänd föreståndare som ansvarar för verksamheten.

Bordlagda ansökningar år 1996

Malmö/Lund djurförsöksetiska nämnd

- : Nämnden beslöt återlämna ansökan för ny beredning till beredningsgruppen.
- : Beslöts att ansökan skulle återlämnas för fortsatt beredning i beredningsgruppen.
- : Nämnden beslöt återremittera ansökan till beredningsgruppen för ny beredning.
- : Ansökan, som bordlades vid nämndens sammanträde den 29 maj 1996, kan trots komplettering inte behandlas vid dagens sammanträde. Nämnden beslöt kalla försöksledaren till nästkommande sammanträde i nämnden.
- : Sedan det upplysts att ansökan kommer att återkallas bordlades ansökan.
- : Återremiterades till beredningsgruppen för ny beredning.
- : Ansökan bordlades när förtydligandet av ansökan inkommit först den 16 december och ledamöterna ej hunnit ta del av förtydligandet förrän vid dagens sammanträde.
- : Återlämnades till beredningsgruppen för komplettering.

Göteborgs djurförsöksetiska nämnd

- : för förnyad beredning
- (3 ärenden): för förnyad beredning.
- : för förnyad beredning.
- (2 ärenden): för ytterligare beredning.
- (9 ärenden): eftersom två av ledamöterna inte deltar i behandlingen är nämnden inte beslutsför.
- : för ytterligare beredning.
- (3 ärenden): för vidare beredning.

Linköpings djurförsöksetiska nämnd

- : till nästa sammanträde och att kalla försöksledaren till detta sammanträde.

Stockholm södra djurförsöksetiska nämnd

- (3 ärenden): Då de bör beredas till nästa sammanträde.
- (2 ärenden): Då de bör kompletteras till nästa sammanträde, till vilket försöksledaren kommer att kallas.
- (2 ärenden): Då de inte kan prövas utan närmare redogörelse från försöksledaren. Försöksledaren kommer att kallas till nästa sammanträde. Om försöksledaren inte kan inställa sig till nästa sammanträde kommer ansökningarna att avstyrkas.
- : Då den bör beredas innan nämnden tar ställning till den.
- : Med hänsyn till tveksamheter beträffande försöksdjursanläggningens resurser för försök med katter. Försöksledarna ska kallas till nästa sammanträde.
- : Då nämnden anser att det erfordras en utförlig beskrivning om hur strålningen går till.
- : Då den inte beretts av någon beredningsgrupp. Nämnden beviljar dock samtidigt förlängning av en tidigare ansökan t.o.m. den första september 1996.
- : Ansökningen kan ännu inte tillstyrkas då förutsättningarna för detta inte uppfyllts.
- : Då nämnden anser sig behöva ytterligare upplysningar beträffande försöket och försöksledaren.

Stockholms norra djurförsöksetiska nämnd

- : Då den inte ansågs vara komplett. Ansökningen avser en utvidgning av ett tidigare tillstyrkt försök. Ansökningen ansågs vara alltför knapphändig, varför den bör kompletteras med en kopia av tidigare tillstyrkts ansökan.
- : Då den avfattas på det engelska språket och nämnden endast behandlar ansökningar avfattade på det svenska språket.

— Som bordlades vid föregående sammanträde bordlades även vid detta sammanträde efter att beredningsgruppen upplyst om att försöksledaren tillskrivits på engelska och ombetts inkomma med ansökan avfattad på det svenska språket samt att försöksledaren inte hörts av. Nämnden beslutade att beredningsgruppen ånyo skall tillskriva försöksledaren samt även försöka nå denne per telefon och uppmana honom att inom visst datum inkomma med översatt ansökan vid äventyr av att nämnden skriver av ansökan.

Uppsalas djurförsöksetiska nämnd

- : bordläggs då försöksledaren trots flera försök ej gått att nå. Försöksledaren uppmanas att ta kontakt med beredningsgruppen.
- : bordläggs då nämnden önskar ytterligare information.
- : bordläggs till dess försöksledaren visat att tillstånd finns för djurförsök på aktuell uppfödning.
- : bordläggs. Försöksledaren kontaktas av beredningsgruppen.
- : bordläggs.
- : bordläggs. Försöksledaren kontaktas av beredningsgruppen.
- : bordläggs. Försöksledaren kontaktas av beredningsgruppen.
- : bordläggs. Försöksledaren kontaktas av beredningsgruppen.
- : bordläggs. Ansökan skall skrivas på den nya blanketten.
- : bordläggs för ytterligare beredning. Försöksledaren kontaktas av beredningsgruppen.
- : bordläggs. Försöksledaren skall inkomma med kompletteringar avseende gårdens status (om den är en försöksdjursanläggning) och personalens utbildning.
- : Torde komma att återkallas. Sökanden, som kallats, är ej närvarande. Ansökan bordlägges.
- : bordläggs. Beredningsgruppen tar kontakt med sökanden för komplettering av ansökan.
- : bordläggs. Beredningsgruppen tar kontakt med sökanden för inhämtande av kompletterande uppgifter.
- : bordläggs. Beredningsgruppen fortsätter beredning och ärendet upptas åter 961220. Sökanden uppmanas att insända relevant text ur den Europeiska farmakopen.

Umeås djurförsöksetiska nämnd

- : då sökanden inte kunde närvara vid beredningsgruppens sammanträde.
- : för att bereda sökanden tillfälle att till nästa beredningssammanträde informera sig och nämnden om vilken inverkan bestrålningen kan tänkas ha på djuren.
- : då sökanden inte kunde närvara vid beredningsgruppens sammanträde.
- : då sökanden inte kunde närvara vid beredningsgruppens sammanträde.
- (2 ärenden): då sökanden inte kunde närvara vid beredningsgruppens sammanträde.

Modifierade ansökningar år 1996

(råd, rekommendationer, iakttagande, förutsättning)

Malmö/Lund djurförsöksetiska nämnd

Hållande av djur

- : Lösdriftshållning av kaniner skall prövas.
- : Strö skall finnas på golvet i djurstallarna.
- : Strö skall finnas på golvet i djurstallarna.
- : Kaniner med en vikt över 3 kg skall hållas i dubbelburar.
- : Kaniner med en vikt över 3 kg skall förvaras i dubbelburar.
- : Kaniner med en vikt över 3 kg skall förvaras i dubbelburar.
- (2 ärenden): Hankaniner skall förvaras i dubbelbur.
- : Grisarna skall ha strö eller liknande i djurstallet.
- : Grisarna skall ha strö eller liknande i djurstallet.
- : Grisarna skall ha strö eller liknande i djurstallet.
- : Djuren skall ha frigång.
- : Mer än tre djur bör inte förvaras i varje bur.
- : Med iakttagande av att djuren förvaras i burar med vedertagna mått med hänsyn till djurantalet.
- : Djuren skall om möjligt inte förvaras ensamma.
- : Med iakttagande av att djuren om möjligt ges en stimulansvänlig miljö.

Försökens utförande

- : Försöken skall utföras enligt de riktlinjer som finns utformade på experimentalavdelningen vid Malmö Allmänna Sjukhus.
- : Försöken skall utföras enligt de riktlinjer som finns utformade på experimentalavdelningen vid Malmö Allmänna Sjukhus.
- : Postoperativ smärtlindring skall ges vid avklippning av del av svans.
- : Vid avvikande beteende skall djuret avlivas.
- : Att försöket skall avbrytas och djuret omedelbart avlivas vid uttalad allmän påverkan och att djuren tas först efter avvänjning från moderdjuret.
- : Djur som drabbas av oförutsätt lidande skall avlivas.
- : Med iakttagande av CFN:s allmänna råd nummer 1-1990.
- : Med iakttagande av att immuniceringsprocess sker enligt CFN:s allmänna råd nr 3-1990.

Anestesi- och avlivningsmetoder

—

Övrigt

- : Tillstyrkan avser pilotförsök på 50 djur.
- : Extra tillsyn de första dygnet.
- : Noggrann tillsyn skall äga rum.
- : Tätare tillsyn sista dygnet (även nattetid).

Göteborgs djurförsöksetiska nämnd

Hållande av djur

- : Djuren bör om möjligt inte förvaras enskilt.
- : Djuren bör inte förvaras individuellt.
- : Djuren bör förvaras i större burar än de angivna.
- : Om enskild förvaring krävs efter operation bör denna förvaring pågå under högst en vecka.
- : Djuren bör inte förvaras enskilt längre än en vecka.

Försökens utförande

- : Annan inandningsnarkos, t ex isofluran, bör prövas. Djuren skall sövas före svansklippning och ges lokal smärtlindring efter.
- : Djuren bör sövas före svansklippning och ges lokal smärtlindring.
- : Smärtlindring skall ges postoperativt och ett syntetiskt adjuvans bör utvärderas.
- : Acklimatiseringstiden bör vara en vecka och smärtlindring skall ges postoperativt.
- : Djuren bör blåstömmas 4 ggr/dygn och ligeras under anestesi.
- : Tillstyrkan avser endast en pilotstudie och högst sex månader varunder djuren skall ges smärtlindring och utvärdering ske om försöket påverkas av detta.
- : Syntetisk adjuvans bör utvärderas.
- : 1. Tappning bör göras med högst 10 % av den totala blodvolymen och högst var tredje vecka. 2. Syntetisk adjuvans bör prövas.
- : Syntetisk adjuvans bör utvärderas.
- : 1. Syntetisk adjuvans bör utvärderas. 2. Avtappning av blod får ske med högst 10 % av den totala blodvolymen var tredje vecka.
- : Syntetiskt adjuvans bör användas.
- : Smärtlindring bör ges postoperativt samt bör tillsynen ökas de två första dygnet postoperativt.
- (2 ärenden) : Syntetiskt adjuvans bör användas.
- : Smärtlindring bör ges postoperativt.
- : Djuren bör sederas före dekapitering. Syntetiskt adjuvans bör användas.
- : Djuren bör sövas med inhalationsnarkos före svansklippning och ges lokal smärtlindring efter.
- : Lämplig smärtlindring bör prövas vid provtagning i svansen.
- (2 ärenden): Lokalanestetika bör ges i operationssåret.
- : Lokalanestesi bör ges efter operation.
- : Längden på provet från svansen bör minimeras.
- : Före intramuskulär injektion bör ingen anestesi ges, alternativt ges inhalationsnarkos.

Anestesi- och avlivningsmetoder

- : Djuren bör avlivas med cervical dislocation
- : Dekapitering bör ske enskilt
- : Annat narkosmedel än eter bör användas
- : Thorax uppklippes efter avlivning
- : Dekapitering bör ske enskilt
- : Dekapitering bör ske enskilt
- : Annan inandningsnarkos, t ex isofluran, bör prövas.
- : Thorax skall uppklippas efter avlivning.
- : Dekapitering bör ske enskilt.
- : Annan narkosform än eter bör prövas.
- : Dekapitering skall ske enskilt.
- : Annan avlivningsmetod rekommenderas.
- : Bör avlivas i koldioxidkammare eller med överdos av barbiturat.

- : Djuren avlivas enskilt samt med uppklippning av Thorax.
- (2 ärenden) : Efter Mebumalinjektion skall bröstskog och hjärta uppklippas.
- (2 ärenden): Avlivning bör ske enskilt.
- : Avlivning bör ske enskilt. Vid avlivningen bör mebumal ges genom intravenös injektion.
- (2 ärenden): Annan inhalationsnarkos, t ex isofluran, bör prövas.
- (3 ärenden) : Annan inhalationsnarkos, t ex isofluran, bör prövas. Djuren bör avlivas med Co2 om det inte påverkar försöket negativt.
- (2 ärenden) : Djuren bör om möjligt sederas innan dekapitering.
- : Djuren bör om möjligt sederas innan dekapitering.
- : Annan anestesimetod än eter bör användas.
- : Djuren bör om möjligt sederas innan dekapitering, som bör ske enskilt.
- : Avlivning bör vid samtliga tillfällen inledas med narkos såvida det inte är uppenbart att det ur vetenskaplig synvinkel är olämpligt.
- : Djuren bör om möjligt inte sövas med eter.
- : Djuren bör sederas före dekapitering.
- : Som narkosmedel bör användas Ketalar/Rompun.
- : Eter bör undvikas.
- : Djuren bör sövas innan avlivning.
- (2 ärenden): Dekapitering bör föregås av sövning.
- (3 ärenden): Thorax uppklippes efter avlivning.
- : Annan narkosmetod bör användas.
- : Thorax uppklippes efter avlivning.
- : Som avlivningsmetod bör koldioxid användas. Efter avlivning uppklippes thorax.
- : Annan narkosmetod bör övervägas.

Övrigt

- : Djuren skall ges daglig tillsyn, även helger, av personal med kompetens att bedöma djurens tillstånd och rätt att avliva djur som mår dåligt.
- : Tillstyrkan gäller med undantag för infant mouse tekniken då den ej är beskriven i denna ansökan.
- : Om möjligt bör användas grisar som är avvanda, om så ej är fallet bör hela grisfamiljen transporteras till Sahlgrenska sjukhuset eller förvaras tillsammans inför försöket.
- : Djuren bör anlända till djuravdelningen minst en vecka före planerat ingrepp.
- : Tillstyrkan gäller en pilotstudie omfattande högst 50 djur att utföras 960726-960915.
- : Djuren bör akklimatiseras under minst en vecka före försöket.
- : Djuren skall stå under noggrann tillsyn tills de avlivas.
- : Hundarna bör ges regelbundna viloperioder.
- : För fortsatt försök skall ny fullständig ansökan inges (tillstyrktes t o m mars 1997).

Linköpings djurförsöksetiska nämnd

Hållande av djur

—

Försökens utförande

- : Djur som visar uppenbara tecken på lidande skall omedelbart tas ur försöket.
- : Djur som visar tecken på lidande skall omedelbart tas ur försöket.
- : Djur som visar tecken på lidande skall omedelbart tas ur försöket.
- : Djur som visar tecken på lidande skall omedelbart tas ur försöket.
- : Djur som visar tecken på lidande skall omedelbart tas ur försöket.

- : Djur som visar tecken på lidande skall omedelbart tas ur försöket. Sökanden föreslår att man i beslutet intar att djuren skall ges postoperativ anestesi genom att 0,1 mg/kg temgesic ges före uppvaknandet.
- : Försöket bör uppfylla anvisningarna i CFN:s allmänna råd Nr 3-1990.
- : Akut försöket (djur utan förbehandling) tillstyrks. 2. Pilotförsök på två av djuren av vardera gruppen (iv och ip). Djuren skall obduceras av veterinären vid US djurförsöksenhet. Efter pilotförsöket måste förnyad ansökan om etisk prövning ges in till nämnden för bedömning. 3. Djuren i pilotförsöken skall övervakas kontinuerligt efter injiceringen.
- : Djuren skall antingen inte ges muskelförlamande medel eller så skall narkosdjupet regelbundet kontrolleras genom EEG-registrering eller genom kontroll av smärtreflexer.

Anestesi- och avlivningsmetoder

- : Djuren bör avlivas genom överdos av narkos i en öröven.

Övrigt

- : Nämnden beslutar att tillstyrka för högst 300 djur. Max 10 djur per deltagare bränns. Djur som visar tecken på stress skall undantas från försöket. Djurägaren skall informeras om att djurförsök förekommer.
- : Ansökningen tillstyrks för högst 600 djur och max 10 djur per deltagare bränns. Djur som visar tecken på stress skall undantas från försöket. Djurägaren skall informeras om att djurförsök förekommer.
- : Djuren skall vara kvar hos uppfödaren till dagen för försöken och djuren skall ges lugnande medel i samband med transport.

Stockholms södra djurförsöksetiska nämnd

Hållande av djur

- : Grisarna skall ha hö och halm under tiden före försöket.
- : Grisarna skall ha hö och halm under tiden före försöket.
- : Bäddmaterial bör erbjudas dräktiga kaniner.

Försökens utförande

- : Postoperativ smärtlindring skall alltid ges.
- : Djur som visar tecken på allmän påverkan skall avlivas.
- : Djur som visar tecken på allmän påverkan skall avlivas.
- : Vid tecken på postoperativ smärta skall adekvat smärtlindring ges.
- : Vid tecken på allmän påverkan skall djuren avlivas.
- : I stället för angiven immunisering skall CFN:s allmänna råd för immunisering av kanin följas.
- (2 ärenden) : Djur som uppvisar förlamning, som inkluderar frambenen avlivas, dvs grad III eller däröver. Djur som bedömes ej klara vätskebalans utan hjälp under längre tid än ett dygn avlivas. Djur som uppvisar blodig urin avlivas. Immunisering i samband med förbehandling eller induktion av sjukdom sker med komplett adjuvans endast vid den första injektionen.
- : Djuren bör noga övervakas och kontrolleras dagligen. Foder och vattenintag mätas. Eftersom djuren kan få artrit i halskotpelaren skall foder ges på golvnivå i buren och vattennioplarna förlängas så att djuren kan nå foder och vatten utan att sträcka/böja nacken. Djuren skall vägas dagligen och viktskurvan för dessa djur skall jämföras med en kontrollgrupp. Vägningen bör starta redan under acklimatiseringsperioden för att ge information om viktskurvans lutning. Om något av testdjurens vikt avviker med mera än 10 % från kontrolldjurens är det ett tecken på att djurets allmäntillstånd är kraftigt påverkat. Vätska bör då ges parenteralt eller om bedömningen görs att djurets lidande är otillbörligt

bör avlivning av djuret ske. Djuren skall ha god tillgång till bäddmaterial och dagligen kontrolleras så att de ej får liggsår (decubitus). Om så sker skall det djuret avlivas.

Journal över vatten- och foderintag, kroppsvikt och förekomst av decubitus skall föras dagligen. Vidare skall försöket ske i nära samarbete med djuravdelningens personal och deras kompetens tas i beaktande när det gäller att bedöma om lidandet hos något djur anses vara otillbörligt och om det därmed bör avlivas.

- : Djuren skall noggrant övervakas och om något djur uppvisar tecken på påverkat allmäntillstånd skall det avlivas omedelbart.
- : Djur med kramp tid överstigande 90 sekunder avlivas.
- : Försöket skall följa CFNs allmänna råd för immunisering av kanin.
- : Då djuren erhåller curare skall anestesidjup noga bevakas.
- : Djur som uppvisar tecken till kraftig påverkan skall avlivas.
- : Djuren skall ha fri tillgång till 0,5 % koksaltlösning istället för vatten.
- : Djuren skall ha daglig tillsyn som djuravdelningen skall vara involverad i. Om djuren visar tecken på nedsatt allmäntillstånd, skall de avlivas.
- : Djur som visar tecken på allmän påverkan skall omedelbart avlivas.
- : Vid fraktur i samband med elektrokonvulsiv behandling skall djuren avlivas omedelbart.
- : Vid tecken på smärta efter operation skall smärtlindrande medel tillföras.
- : Insprutningen skall ej ske i trampdynan utan endast i ankelleden.
- (2 ärenden) : Om djuren visar tecken på irritation eller lidande skall djuren avlivas eller försöken avslutas.
- : Vid tecken på allmän påverkan skall djuret omedelbart avlivas.
- : Vid tecken på otillbörligt lidande skall djuret omedelbart avlivas.
- : Om djuren visar tecken på otillbörligt lidande, skall de avlivas omedelbart.
- : Blodprovstagning vid flertal tillfällen får ske med högst en halv ml/100 gram kroppsvikt.

Anestesi- och avlivningsmetoder

- : Dislokation av halskotpelaren bör undvikas. Nämnden rekommenderar koldioxid-avlivning alternativt bedövning i kombination med giljotinerig. Om dislokation är nödvändig bör rättorna inte väga över 100 gram.
- : Annan avlivningsmetod än dekapitering bör användas, t ex avlivningsmedel.
- : Annan avlivningsmetod än dekapitering bör användas, t ex avlivningsmedel.
- : Rätta bör avlivas med för arten lämplig avlivningsmetod, ej cervikal dislokation.
- : Om möjligt skall försöksledaren använda lämpligare anestesipreparat än eter.

Övrigt

- :-

Stockholms norra djurförsöksetiska nämnd

Hållande av djur

— :

Försökens utförande

- : Nämnden förutsätter att djuren avlivas om de visar sådana tumörfrekvenser att de lider.
- : Med hänsyn till att CFN i dess allmänna råd nr 6 "Djurförsök med experimentell eller spontan ledsjukdom hos smågnagare" uttalat att injektion i trampdynorna aldrig bör ske, dessutom med iakttagande av följande råd: Injektion skall ske subkutant eller intramuskulärt.
- : Djur som får biverkningar av operationen och som inte är förenliga med försöket, bör snarast avlivas.
- : Marsvin som utvecklar nekroser efter immunisering eller allergentest bör avlivas. Immunisering (sensibilisering) med Friends kompletta adjuvans bör endast ges en gång enligt CFN:s rekommendation 3-1990. Ytterligare injektioner med Friends kompletta adjuvans förstärker inte immuniseringen under den tidsperiod försöket varar, men medför fler biverkningar.
- (2 ärenden) : Att om möjligt bör de intraperitoneala injektionerna ersättas med administration via inopererad pump samt att de operativa ingreppen genomförs under adekvat smärtlindring
- : Att råttorna före hållningen i plaströr skall tillvänjas sådan hantering.

Anestesi- och avlivningsmetoder

- : Koldioxid är, såvitt avser kanin, en olämplig avlivningsmetod. Avlivning bör istället ske genom användande av barbiturater.
- : Att om möjligt avlivning av de nyfödda mössen skall ske genom dekapitering.
- : Att Ketalamín skall ges i kombination med ett sedativ, t ex xylasin.

Övrigt

- : Ansökningen tillstyrktes enbart såvitt avser arbete på molekylär/biokemisk nivå och således inte beteendenivå.
- : Tillstyrktes för sammanlagt fyra djur under förutsättning att efter försökens genomförande avrapportering sker till nämnden.
- : Att det förutsätts att de kastrerade respektive ovariektomerade djuren är färdigpreparerade innan de anländer till företaget.

Uppsalas djurförsöksetiska nämnd

Hållande av djur

- : Ströet skall bytas mot ett fast absorberande underlag.

Försökens utförande

- : Nämnden förutsätter att det sker en noggrann uppföljning om djuren uppvisar symtom på lidande och att övervakning vid behov även sker nattetid.
 - : Subkutan vätsketillförsel skall ske. Djuren skall övervakas flera gånger per dygn, jämt fördelat över dygnet.
 - : Tumörstorleken skall vara mindre än 5 kubikcentimeter på råttor och mindre än 10 mm i diameter på möss.
 - : med tillägget att immuniseringen sker enligt CFN:s rutiner.
- 269/96: Friends kompletta adjuvans får endast ges vid den första injektionen. Därefter skall Friends inkompleta adjuvans användas.

- : att immuniseringen sker i enlighet med CFN:s allmänna råd.
- : Rekommendation att injicering på möss skall ske subcutant eller intraperitonealt. Blodprov på möss skall tas via svansartären.
- : Sökanden uppmanas att ta fram metod med annan endpoint än döden.
- : Om möjligt bör djur som använts i andra försök och skall avlivas användas i detta försök.

Anestesi- och avlivningsmetoder

- : Injektion av pentobarbitalnatrium i.v.
- : Dekapitering bör användas som avlivningsmetod.
- : Dekapitering bör användas som avlivningsmetod.
- : Isofluran eller liknande inhalationsanestesimedel bör prövas som alternativ till eter.
- : Sederings effekten bör inte avbrytas innan ketalareffekten avtagit, efter cirka 30 minuter.
- : Försöket skall kompletteras med analgetika. Enligt konensusmöte i Bergen ger inte föreslagen anestesi tillräcklig analgesi för typ III ingrepp, speciellt som muskelrelaxantia används.
- : Anestesi: Inaktin eller pentobarbitalnatrium i.p.
- : Om försöksmodellen tillåter bör djuren i första hand sövas med Inaktin, i andra hand ges smärtstillande medel.
- : Som anestesi skall användas Isofluran eller Rompun och Ketalar.
- : att eter byts ut mot isofluran eller halofan eller enfluran.
- : Som narkos skall Isofluran användas och Temgesic skall endast ges vid behov.
- : Som narkos skall Isofluran användas.
- : Temgesic skall ges vid behov.
- : Avlivning skall ske med CO.
- : Rompun ges vid behov och om försök skall utföras i nötkreaturbesättning fordras ny ansökan.

Övrigt

- : Djuren skall fångas in för borttagande av sändaren vid mätningens slut.
- : Omvårdnad skall diskuteras med sökanden och djurvårdare skall informeras om särskild vård.
- : Tillstyrks, utom vad avser fångstmetoden med ställande hund.
- : Djurägarna skall informeras om försöket.
- : Djuren bör stallas upp en vecka före försöket.
- : Samråd skall ske med sökanden om hur den närmaste övervakningen av djurens beteende skall genomföras.
- : Nämnden rekommenderar att premedicinering skall ske redan vid uppfödningssättningen inför transporten. Administration bör ske av mebumal efter kilo kroppsvikt.

Umeås djurförsöksetiska nämnd

Hållande av djur

- : Vid försöket får inte användas mindre burar än M III.

Försökens utförande

- : Metabolismburar får användas under maxiamalt tre dygn.
- : Viktkontroll skall ske och djur som visar tecken på sjukdom skall avlivas.
- : Anestesi behöver inte användas.
- : Djur som uppvisar uppenbart lidande av administrerade droger skall avlivas.
- : Djur med tumör som visar tydlig viktnedgång avlivas.
- : Kaninerna skall injiceras subcutant.

- : Vid försöket skall djuren bevakas hela dygnet.
- : Inget djur får vara i försöket längre tid än fyra månader. Vidare rekommenderas att muskelfunktionstest används.

Anestesi- och avlivningsmetoder

- : Om musfälla används som avlivningsmetod skall det ske under observation.
- : Marsvinen skall avlivas på ett för djurslaget adekvat sätt.
- : Om försöket inte påverkas därav bör Temgesic användas.
- : Avlivning av försöksdjuren skall ske med mebumal.

Övrigt

- : Nämnden rekommenderar sökanden att undersöka om det finns alternativa produktionsvägar där djur inte behöver användas.

Skäl för reservationer år 1996

(redovisningen utgör ett sammandrag av de reservationer som lämnats)

Malmö/Lund djurförsöksetiska nämnd

Försöksdjurspersonal

Lidandet

— : Lidandet för djuren till följd av att förlamningssjukdom framkallas.

Hållande av djur

— (2 ärenden) : Kaniner, som utnyttjas i immuniseringsförsök i flera år, hålls ensamma i burar.

Tillstyrkan ej i enlighet med CFN:s allmänna råd

— : Ej i enlighet med CFN:s allmänna råd att injicera i tassarna.

Oklar ansökan

— : Vad gäller syftet.

Politiker

Hållande av djur

— (2 ärenden) : Kaniner, som utnyttjas i immuniseringsförsök i flera år, hålls ensamma i burar.

— : Kaniner burhålls ensamma i två år.

Djurskyddsrepresentant

Lidandet

— : Avel av missbildade djur.

— : Ascitesförsök, med upprepade tappningar.

— : Lidandet för djuren till följd av att förlamningssjukdom framkallas.

Hållande av djur

— (2 ärenden) : Kaniner, som utnyttjas i immuniseringsförsök i flera år, hålls ensamma i burar.

— : Kaniner burhålls ensamma i två år.

Tillstyrkan ej i enlighet med 49 § djurskyddsförordningen

— : Alternativ finns. Ascitesförsök, med upprepade tappningar.

Tillstyrkan ej i enlighet med CFN:s allmänna råd

— : Försöken utförs inte enligt CFN:s allmänna råd. Ascitesförsök, med upprepade tappningar.

— : Ej i enlighet med CFN:s allmänna råd att injicera i tassarna.

Oklar ansökan

- : Vad gäller syftet.
- : Oklar ansökan.

Formalia

- : Var vissa ledamöter jäviga?

Djurskyddsrepresentant**Syftet**

- : Ifrågasätter försökens vetenskaplighet. Handlar om studier av bl a magtarmkanalens slemhinna, vilken påverkas av att djuren stressas till följd av att de hålls i metabolismbur. Då är det inte möjligt att utvärdera försöksresultaten.
- : Ifrågasätter vetenskapligheten, då försökssituationen är så olik den humana.

Lidandet

- : Protes opereras in i ett bakben på kaniner. Förutsättning för tillstyrkan var att de kan sitta och stödja normalt på benet. Kaninerna, som väger 4-4,5 kg, hålls i burar som är cirka 70-70 cm. Med sådan hållning kan inte nämndsbeslutet uppfyllas. Föreslog att kaninerna ska hållas i grupper på golv.
- : Råttor fixeras i Bollmanbur. Stressas.
- : Råttor ska leva med inflammation i käken i 20 dagar. Ingen smärtlindring ges.
- : Djur ska leva upp till 12 månader med obehandlad diabetes.
- : Djur ska leva lång tid med obehandlad diabetes.
- : Artritsjukdom framkallas, svansamputation, tåklippning, hudtransplantation.
- : Möss injiceras i trampsulan.
- : Kaniner injiceras upp till 18 gånger i varje öga.
- : Svansamputation på osövda möss. Genmanipulerade djur som kan få "abnormala brosk- och skelettvävnader".
- (2 ärenden) : Djur ges bakterier, vilka gör dem svårt sjuka, varav en del dör. Inget görs för att avbryta lidandet.
- : Avel av svårt missbildade djur.
- : Ascitesförsök, med upprepade tappningar.
- : Kaniner ska leva med obehandlad ögoninflammation i upp till tre veckor.
- (2 ärenden) : Nervskadeförsök.
- : Ascitesförsök.

Hållande av djur

- : Råttor hålls i metabolismbur i 14 dagar, stressas.
- : Råttor hålls isolerade i tre veckor.

Tillstyrkan ej i enlighet med 49 § djurskyddsförordningen

- : Ej angelägna från allmän synpunkt. Forskning om fasaner.
- : Alternativ finns. Ascitesförsök, med upprepade tappningar.
- : Alternativ finns. Ascitesförsök.

Tillstyrkan ej i enlighet med CFN:s allmänna råd

- : Försöken utförs inte enligt CFN:s allmänna råd nr 6.
- (2 ärenden) : Försöken utförs inte enligt CFN:s allmänna råd.
- : Försöken utförs inte enligt CFN:s allmänna råd. Ascitesförsök, med upprepade tappningar.
- : Ej i enlighet med CFN:s allmänna råd nr 1. Ascitesförsök.

Oklar ansökan

- : Inte möjligt att utföra en djurförsöksetisk prövning.
- : Vad gäller konsekvenserna för djuren. Avser försök på en mutant musstam som föds med sjukdom.
- : Vad gäller antalet djur.
- : Vad gäller konsekvenserna för djuren.
- : Vad gäller försökens utförande och konsekvenserna för djuren.
- : Vad gäller konsekvenserna för djuren och hur svårt missbildade djur som används i försök.
- (2 ärenden) : Vad gäller de hälsomässiga konsekvenserna av att djuren är genmanipulerade.
- : Vad gäller konsekvenserna för djuren. Viss information lämnades muntligen, men finns inte med i ansökan.
- : Vad gäller varför djurförsök utförs trots att alternativ finns och vad gäller försökens utförande. Ascitesförsök.

Formalia

- : Nämnden tillstyrkte en pilotstudie om 50 djur. Om det ska vara en pilotstudie ska färre djur utnyttjas och denna ska rapporteras till nämnden vid eventuell ansökan om fortsatta försök. Nämnden tillstyrkte utnyttjandet av 400 djur, utan krav på rapport.
- : Var vissa ledamöter jäviga?

Övrigt

- : Dokumentationskraven. Råttor hålls i metabolismbur i sju dagar enbart för att uppfylla Japanska dokumentationskrav.

Politiker**Syftet**

- : Ifrågasätter försökens vetenskaplighet. Handlar om studier av bl a magtarmkanalens slemhinna, vilken påverkas av att djuren stressas till följd av att de hålls i metabolismbur. Då är det inte möjligt att utvärdera försöksresultaten.
- : Syftet är inte tillräckligt starkt i förhållande till lidandet för djuren.

Lidandet

- : Råttor hålls i metabolismbur i 14 dagar.
- : Protes opereras in i ett bakben på kaniner. Förutsättning för tillstyrkan var att de kan sitta och stödja normalt på benet. Kaninerna, som väger 4-4,5 kg, hålls i burar som är cirka 70-70 cm. Med sådan hållning kan inte nämndsbeslutet uppfyllas. Föreslog att kaninerna ska hållas i grupper på golv.
- : Råttor fixeras i Bollmanbur. Stressas.
- (2 ärenden) : Nervskadeförsök

Hållande av djur

- : Kaniner burhålls ensamma i två år.

Övrigt

- (2 ärenden) : Transgena djur utnyttjas.
- : Transgena djur utnyttjas.
- (2 ärenden) : Transgena djur utnyttjas.
- (2 ärenden) : Transgena djur utnyttjas.

Djurskyddsrepresentant

Lidandet

- : Användning av Freundts kompletta adjuvans, vilket orsakar djuren lidande. Alternativ finns i form av adjuvans som inte orsakar dessa skador och lidande.
- : Fastställa högsta icke-letala dosen av ett preparat, vilket innebär att djur doseras tills dödsdos uppnås.
- : Djur injiceras med dödlig infektion. Samtliga kontrolldjur ska dö av sjukdom. Försök avbryts inte i något skede.
- : Lidandet för djuren till följd av att förlamningssjukdom framkallas. Möss injiceras i trampdynor.

Hållande av djur

- : Kaniner burhålls ensamma i två år.

Tillstyrkan ej i enlighet med 49 § djurskyddsförordningen

- : LC50-försök. Försöken är inte angelägna från allmän synpunkt. Skonsammare testmetoder finns, alternativ finns.

Tillstyrkan ej i enlighet med CFN:s allmänna råd

- : Ej i enlighet med CFN:s allmänna råd nr 5.
- : Ej i enlighet med CFN:s allmänna råd nr 2. Möss injiceras i trampdynor.

Tillstyrkan ej i enlighet med Europarådskonventionen

- (3 ärenden) : Ej i enlighet med artikel 25, Europarådskonventionen. Djurförsök i undervisningen.

Oklar ansökan

- : Vad gäller försökens utförande och val av djurart.
- : Vad gäller varför doseringen måste vara letal, eftersom det i ansökan anges att preparatet ifråga har mycket låg toxicitet.

Göteborgs djurförsöksetiska nämnd

Försöksdjurspersonal

Lidandet

- : Råttor hålls i metabolismbur i 14 dagar.

Djurskyddsrepresentant

Syftet

- : Inte rätt sätt att komma till rätta med alkoholproblemet.
- : Djurförsök i utbildningssyfte.
- : Kunskap för kunskapens egen skull. Forskning om fiskar.
- : Tvivlar på försökens relevans. Alkohol- och drogforskning.
- : Kunskap för kunskapens egen skull. Hönor och gäss dödas för undersökning av fågelhjärtats funktionella anatomi.
- (2 ärenden) : Djurförsök i utbildningen.
- (2 ärenden) : För att tillfredsställa mänsklig nyfikenhet.
- (2 ärenden) : Ifrågasätter relevansen. Alkoholforskning.

Lidandet

- (3 ärenden) : Svansamputation om 1,5 cm på rättor och möss, utan sövning.
 - (2 ärenden) : Hjärnskador orsakas via minskad blodtillförsel och syretillgång.
 - : Ulcerös kolit-liknande symtom, diarré 14 dagar. Avel av sjuka djur.
 - : Hjärnskador orsakas. Droger, alkohol - berusning, abstinens. Kirurgiska ingrepp.
- Tester.
- : Skyttelbox-test, droger. Stress.
 - : Stressförsök för att framkalla effekter i tarm-och magsäck.
 - : Förlamningar i fyra veckor. Osövd djur opereras i den förlamade kroppsdel.
 - : Kor och kalvar skiljs åt.
 - (2 ärenden) : Enbart alkohol att dricka. Svält.

Hållande av djur

- : Råttor hålls ensamma i 45 dagar.
- : Råttor hålls ensamma i åtta veckor.
- : Kor och kvigor uppbundna.
- (2 ärenden): Burhållning av kaniner.
- : Burhållning av kaniner.
- : Råttor hålls i metabolismbur i fem dygn.
- (2 ärenden): Ensamförvaring 12 veckor, råttor, i liten och torftig miljö.
- : Hållandet av kalvar.

Tillstyrkan ej i enlighet med 49 § djurskyddsförordningen

- (2 ärenden): Ej angeläget ur allmän synpunkt. Syftet är att studera näringsfysiologi, hormonell reglering och reproduktion hos fiskar.
- (2 ärenden): Alternativ finns. Djurförsök i utbildningen.
- : Ej angeläget ur allmän synpunkt. Framställa antikroppar mot fiskhormon.

Tillstyrkan ej i enlighet med Europarådskonventionen

- (2 ärenden): Ej i enlighet med artikel 25, Europarådskonventionen. Djurförsök i undervisningen.

Oklar ansökan

- : Vad gäller konsekvenserna för djuren.
- : Viss information om syftet lämnades muntligen, finns ej med i ansökan.
- : Vad gäller konsekvenserna för djuren.
- : Vad gäller konsekvenserna för djuren.
- : Vad gäller förvaringen av djuren.
- (2 ärenden): Vad gäller konsekvenserna för djuren.
- (2 ärenden): Vad gäller syftet med försöken.
- : Oklar ansökan.

Formalia

- : Begäran om förlängning, utökning och förändring av försök via skrivelse, istället för ansökan.
- : Detta är samma ansökan som tidigare avstyrkts. De avstyrkta försöken har utförts.

Politiker**Syftet**

- : Tvivlar på försökens relevans. Alkohol och drogforskning.
- (2 ärenden): Djurförsök i utbildningen.
- (2 ärenden): Inte relevant. Inte allmännyttig forskning. Alkoholforskning.
- : Ej vetenskapligt. Ryggmärgsvätska från friska eller sjuka människor sprutas i hjärnan på råttor.
- : Ifrågasätter relevansen och allmännyttan. Alkohol- och narkotikaforskning.
- : Djurförsök i undervisningen.

Lidandet

- (3 ärenden) : Svansamputation om 1,5 cm på råttor och möss, utan sövning.
- : Hjärnskador orsakas. Droger, alkohol - berusning, abstinens. Kirurgiska ingrepp. Tester.
- : Skyttelbox-test, droger.
- : Stressförsök för att framkalla effekter i tarm-och magsäck.
- : Förlamningar i fyra veckor. Osövida djur opereras i den förlamade kroppsdelen.
- (2 ärenden) : Enbart alkohol att dricka.
- : Droger, narkotika. Sjukdomssymtom liknande Parkinson eller schizofreni orsakas.
- : Med droger orsakas hjärnskador. Plågsamma tester.
- : Droger, alkohol, beroendeframkallande droger som kokain eller morfin. Tester.
- : Lidandet. Studerar manipulerade råttors sexualliv.
- : Hålla djur fixerade i Bollmanbur.
- : Droger som LSD, amfetamin ges lång tid.
- : Droger som LSD, MK-801 som påverkar djuren negativt, ska ges.
- : Fixering av råttor i Bollmanbur.
- : Dykarsjuka framkallas hos genmanipulerade djur.
- : Experimentell infektiös artrit.
- : SLE-sjukdom. Spontandöd är slutpunkt för försöken. Avel av sjuka djur.
- : Hjärnskada liknande stroke framkallas. Tester.

Hållande av djur

- : Råttor hålls ensamma i åtta veckor.
- (2 ärenden) : Ensambållning av råttor i 12 veckor.
- : Hållning av råttor i metabolismbur i sju dygn.
- : Hållning av råttor i metabolismbur i sju dagar.
- : Hållande av råttor i metabolismbur i sju dygn.
- : Råttor hålls i metabolismbur i 14 dagar.

Tillstyrkan ej i enlighet med 49 § djurskyddsförordningen

- (2 ärenden) : Alternativ finns. Djurförsök i utbildningen.
- (2 ärenden) : Inte allmännyttig forskning. Alkoholforskning.
- : Ifrågasätter relevansen och allmännyttan. Alkohol- och narkotikaforskning.
- : Samhällsnyttan? Studerar manipulerade råttors sexualliv.

Tillstyrkan ej i enlighet med Europarådskonventionen

- (2 ärenden) : Ej i enlighet med artikel 25, Europarådskonventionen. Djurförsök i undervisningen.
- : Ej i enlighet med Europarådskonventionen. Djurförsök i undervisningen.

Oklar ansökan

- : Vad gäller vilka droger som ges och konsekvenserna för djuren.
- : Vad gäller konsekvenserna för genmanipulerade djur.
- : Vad gäller konsekvenserna för djuren av att ges droger som LSD eller amfetamin lång tid. Ytterligare droger ska ges, men de är okända för nämnden och också konsekvenserna av dessa.
- : Alla droger som ska ges anges inte i ansökan och inte heller konsekvenserna för djuren av dessa.
- : Oklar ansökan, vad gäller konsekvenserna för djuren.

Övrigt

- : Hållning av råttor i metabolismbur i sju dygn, vilket är dokumentationskrav i vissa länder.

Politiker**Syftet**

- (2 ärenden) : Ifrågasätter relevansen av dessa alkoholförsök.

Lidandet

- : Alkoholtillförseln.
- : Förlamningar i fyra veckor.
- : Dykarsjuka framkallas hos genmanipulerade djur.
- : Experimentell infektiös artrit.
- : Råttor hålls i metabolismbur i 14 dagar.

Hållande av djur

- : Råttor hålls ensamma i 2 månader.
- (2 ärenden) : Ensamhållande av råttor i 11 veckor.
- : Ensamhållning av råttor i 12 veckor

Oklar ansökan

- (2 ärenden) : Vad gäller hur lång tid som djuren hålls ensamma.

Djurskyddsrepresentant**Syftet**

- : Syftet uppväger ej det lidande djuren utsätts för. Framställa antikroppar för att utveckla analysmetoder för olika proteiner och peptider i fiskars näringsfysiologi.

Lidandet

- : Förlamningar i fyra veckor. Osövda djur opereras i den förlamade kroppsdel.

Hållande av djur

- : Burhållning av kaniner.
- : Råttor hålls i metabolismbur i fem dygn.

Tillstyrkan ej i enlighet med 49 § djurskyddsförordningen

- : Ej angeläget ur allmän synpunkt.

Oklar ansökan

- : Vad gäller konsekvenserna för djuren.
- : Oklar ansökan.

Formalia

- : Detta är samma ansökan som tidigare avstyrkts. De avstyrkta försöken har utförts.
- : Lokalerna inte besiktigade och godkända.

Djurskyddsrepresentant**Syftet**

- : Inte rätt sätt att komma till rätta med alkoholproblemet.
- : Djurförsök i utbildningssyfte.
- : Kunskap för kunskapens egen skull. Forskning om fiskar.
- : Tvivlar på försökens relevans. Alkoholforskning.
- : Kunskap för kunskapens egen skull. Hönor och gäss dödas för undersökning av fågelhjärtats funktionella anatomi.
- : Intresseforskning för att tillfredsställa människans nyfikenhet. Försökens syfte är att utföra jämförande och funktionella studier av mikrotubuli från högre och lägre vertebrater.
- : Djurförsök i utbildningen.
- : Inte etiskt med dessa drogförsök.
- : Djurförsök i undervisningen.
- : Nyfikenhetsforskning. Grundforskning om afrikansk klogroda.
- : Öka tillväxten hos köttdjur.

Lidandet

- (3 ärenden) : Svansamputation om 1,5 cm på råttor och möss, utan sövning.
 - (2 ärenden) : Hjärnskador orsakas via minskad blodtillförsel och syretillgång.
 - : Ulcerös kolit-liknande symtom, diarré 14 dagar. Avel av sjuka djur.
 - : Hjärnskador orsakas. Droger, alkohol - berusning, abstinens. Kirurgiska ingrepp.
- Tester.
- : Skyttelbox-test, droger. Stress.
 - : Stressförsök för att framkalla effekter i tarm-och magsäck.
 - : Droger, narkotika. Sjukdomssymtom liknande Parkinson eller schizofreni orsakas.
 - : Med droger orsakas hjärnskador. Plågsamma tester.
 - : Droger, alkohol, beroendeframkallande droger som kokain eller morfin. Tester.
 - : Avel av sjuka djur.
 - : Droger som påverkar beteendet på olika sätt.
 - : Hålla djur fixerade i Bollmanbur.
 - : Droger som LSD, amfetamin ges lång tid.
 - : Droger som LSD, MK-801 som påverkar djuren negativt, ska ges.
 - : Fixering av råttor i Bollmanbur.
 - : Dykarsjuka framkallas hos genmanipulerade djur.
 - : Experimentell infektiös artrit.
 - : Symtom liknande bukhinneinflammation.
 - : Val av slaktmetod.
 - : SLE-sjukdom. Spontandöd är slutpunkt för försöken. Avel av sjuka djur.
 - : Hjärnskada liknande stroke framkallas. Tester.
 - : Kor som ska utnyttjas i utbildning i inseminationsteknik mjölkas inte vid uppställningen.

Hållande av djur

- : Råttor hålls ensamma i 45 dagar.
- : Råttor hålls ensamma i åtta veckor.
- : Råttor hålls i metabolismbur i 14 dagar.
- : Ensamhållning av råttor i fyra veckor.
- : Hållning av råttor i metabolismbur i sju dygn.
- : Hållning av råttor i metabolismbur i sju dagar.
- : Hållande av råttor i metabolismbur i sju dygn.
- : Ensamhållning av råttor i 12 veckor
- : Hållandet av nötkreatur.
- : Hållande av djuren.
- : Råttor hålls i metabolismbur i 14 dagar.

Tillstyrkan ej i enlighet med 49 § djurskyddsförordningen

- : Nyfikenhetsforskning. Ej allmännyttiga. Grundforskning om rödspottor.
- : Ej allmännyttigt. Ovetenskapligt. Ryggmärgsvätska från friska eller sjuka människor sprutas i
- : Ej allmännyttiga. Grundforskning om fiskar.
- : Alternativ finns. Djurförsök i undervisningen.
- : Relevansen? Ifrågasätter nyttan. Studerar manipulerade råttors sexualliv.

Tillstyrkan ej i enlighet med Europarådskonventionen

- : Ej i enlighet med Europarådskonventionen. Djurförsök i undervisningen.

Oklar ansökan

- (2 ärenden) : Vad gäller konsekvenserna för djuren.
- : Viss information om syftet som lämnades muntligen, finns ej med i ansökan.
- : Vad gäller konsekvenserna för djuren.
- : Vad gäller syftet och genomförandet av försöken.
- : Vad gäller vilka droger som ges och konsekvenserna för djuren.
- : Vad gäller konsekvenserna för djuren.
- : Vad gäller lidandet för djuren.
- : Vad gäller konsekvenserna för genmanipulerade djur.
- : Vad gäller konsekvenserna för djuren av att ges droger som LSD eller amfetamin lång tid. Ytterligare droger ska ges, men de är okända för nämnden och också konsekvenserna av dessa.
- : Alla droger som ska ges anges inte i ansökan och inte heller konsekvenserna för djuren av dessa.
- : Vad gäller konsekvenserna för djuren.
- (3 ärenden) : Vad gäller konsekvenserna för djuren.

Formalia

- : Begäran om förlängning, utökning och förändring av försök via skrivelse, istället för ansökan.
- : Ansökningen som inte beretts, delades ut till ledamöterna vid sammanträdet.

Övrigt

- : Hållning av råttor i metabolismbur i sju dygn, enligt dokumentationskrav i vissa länder.

Linköpings djurförsöksetiska nämnd

Politiker

Syftet

— : Syftet är att utföra beteendestudier av dovhjortskalvar som skiljts från mödrarna. Det är fel att föda upp dovhjortar i hägn. Kalvarna stressas av att skiljas från mödrarna.

Försöksdjurspersonal

Syftet

— : Djurförsök i utbildningen.

Tillstyrkan ej i enlighet med 49 § djurskyddsförordningen

— : Alternativ finns. Djurförsök i utbildningen.

Tillstyrkan ej i enlighet med Europarådskonventionen

— : Ej i enlighet med artikel 25. Djurförsök i utbildningen.

Djurskyddsrepresentant

Syftet

— : Djurförsök i utbildningen.

— : Syftet är att med djurförsök visa något som kliniska erfarenheter redan pekar på. Forskningen borde istället inriktas på kliniska studier.

— : Djurförsök i grundutbildning.

— : Djurförsök i grundutbildning.

— (3 ärenden) : Försöken avser djurförsök i grundutbildning.

Lidandet

— : Injicering i fotsula.

Tillstyrkan ej i enlighet med 49 § djurskyddsförordningen

— : Alternativ finns. Djurförsök i utbildningen.

— : Alternativ finns. Djurförsök i grundutbildning.

Tillstyrkan ej i enlighet med CFN:s allmänna råd

— : Injicering i fotsula, vilket CFN:s allmänna råd rekommenderar inte ska göras.

Tillstyrkan ej i enlighet med Europarådskonventionen

— : Ej i enlighet med artikel. Djurförsök i utbildningen.

Oklar ansökan

— : Vad gäller hur immuniseringen utförs.

Formalia

— : Eftersom ärendet inlämnats vid dagens sammanträde.

— : Eftersom ärendet inlämnats vid dagens sammanträde.

— : Eftersom ärendet inlämnats vid dagens sammanträde.

Övrigt

— : Syftet avser beteende- och berikningsstudier vid burhållande av silkesapa. Fel att en institution till börjar med försök på apor. Bättre med studier i apans naturliga miljö. En annan möjlighet är att utföra beteende- och berikningsstudier i de djurparker där apan hålls.

Djurskyddsrepresentant**Syftet**

— : Djurförsök i utbildningen.
— (3 ärenden) : Försöken avser djurförsök i grundutbildning.

Tillstyrkan ej i enlighet med 49 § djurskyddsförordningen

— : Alternativ finns. Djurförsök i utbildningen.

Tillstyrkan ej i enlighet med Europarådskonventionen

— : Ej i enlighet med artikel 25. Djurförsök i utbildningen.

Icke namngiven reservant**Syftet**

— : En i protokollet icke namngiven ledamot reserverade sig mot tillstyrkan. Syftet avser beteende- och berikningsstudier vid burhållande av silkesapa. Fel att en institution till börjar med försök på apor. Bättre med studier i apans naturliga miljö. En annan möjlighet är att utföra beteende- och berikningsstudier i de djurparker där apan hålls.

Stockholms södra djurförsöksetiska nämnd***Djurskyddsrepresentant*****Tillstyrkan ej i enlighet med 49 § djurskyddsförordningen**

— : Ej angeläget från allmän synpunkt. Syftet är att undersöka honligt partnerval och hankonkurrens hos vilda fåglar.

Oklar ansökan

— (2 ärenden) : Vad gäller försökens utförande och konsekvenserna för djuren.

Djurskyddsrepresentant**Lidandet**

— : Artritsjukdom framkallas. Rekommenderar att djuren ska ges smärtlindring.
— (2 ärenden) : Djuren blir förlamade i bakbenen och kan inte töma urinblåsan själva.
— : Genmanipulerade djur får en inflammatorisk tarmsjukdom, som orsakar smärta.
— : Osövda råttor utsätts för elektrokonvulsiva stimuleringar.
— : Magsäcksoperation och manipulationer av magsäcken.

Hållande av djur

— : Dräktiga kaniner, som behöver ha bomaterial för att kunna utföra medfödda rörelsemönster, har inte det. Djuren stressas därför. Dessutom bör kaninerna hållas i lösdrift.

Oklar ansökan

- : Artritsjukdom framkallas.
- (3 ärenden) :. Vad gäller konsekvenserna för de genmanipulerade djuren.
- : Oklar ansökan p g a att den inte är skriven på ansökningsblankett.
- : Vad gäller de hälsomässiga konsekvenserna för de transgena djuren.
- : Vad gäller konsekvenserna för djuren, som är transgena.

Övrigt

- : Halshuggning av osövida marsvin är olämpligt, då marsvin inte har någon synlig hals och är stora. Bedövning före eller annan avlivningsmetod.
- : Olämpliga träningsmetoder av hundar.
- : Ej acceptabelt att fånga fåglar och burhålla dem.
- (3 ärenden) :. Användningen av transgena djur medför en ökning av antalet försöksdjur.
- : Användningen av transgena djur medför en ökning av antalet försöksdjur.
- : Användningen av transgena djur medför en ökning av antalet försöksdjur.
- : Användningen av transgena djur medför en ökning av antalet försöksdjur.
- (2 ärenden) : (blanka reservationer).

Stockholms norra djurförsöksetiska nämnd***Politiker*****Syftet**

- : Alkoholexperiment.
- : Alkoholexperiment.
- : Nikotinexperiment. Inte acceptabelt med djurförsök till följd av människans missbruk.

Hållande av djur

- : Hållning av apor på SMI.
- : Hållning av apor på SMI.

Oklar ansökan

— :

Övrigt

- : Reservation mot nämndens ställningstagande att bortse ifrån Miljökontorets i Solna stads rekommendation att avstyrka experiment med apor vid SBL/SMI.

Djurskyddsrepresentant**Syftet**

- : Kemikalietestning. Trots att toulens skadliga effekter är kända är det fortfarande i användning. Det är inte mer forskning som behövs, utan reglering av toulens användning.
- : Stroke framkallas. I reservationen redovisas kopplingarna av sjukdomen till levnads-sättet. Inte acceptabelt att djur ska lida för våra levnadsvanor.
- : Oetiskt med drogförsök på djur. Djuren utsätts bl a för amfetamin, kokain och nikotin.
- : Kemikalietestning. Flertalet skadeverkningar är redan kända. Fler djurförsök löser inte problemen med föroreningar i miljön.
- : Testa kemikaliers kontaktsensibiliserande egenskaper.
- : Drogeförsök. Djur ges alkohol, amfetamin, kokain och olika läkemedel, bl a lugnande, antidepressiva.
- : Kemikalietestning. Allergiframkallande egenskaper.

— : Drogforskning.

Lidandet

- : Ingen smärtlindring ges till artrittsjuka djur.
- : Akut immobilisationsstress. Djuren utsetts för plågsam stress.
- : Råttor ska läras att hitta en plattform i en vattenbassäng.
- : Experimentell autoimmun encefalomyelit, en modell för MS, framkallas på djuren, som blir förlamade i svans och bakben.
- : Testa kemikaliers kontaktsensibiliserande egenskaper.
- : Drogförsök, olika stressmodeller används.
- : Stor blodtappningsvolym, kaniner.
- : Stor blodtappningsvolym, kaniner.
- : Djuren utsätts för olika stressförsök: Immobiliseringsstress, eterstress, köldstress och simstress.
- : Djuren utsätts för passive avoidance-test, utsätts för ström genom burgolv.
- : Ascitesförsök, vilket orsakar kraftig smärta från den infiltrativa tumörväxten och från bukhinneinflammationen samt spänningssmärta allteftersom ascitesvätskan utsöndras. Djuren injiceras dessutom i fotsulorna.
- : Stor blodtappningsvolym, kaniner.
- : Stor blodtappningsvolym, kaniner.
- : Tarm opereras bort.
- : Genmanipulerade möss som saknar eller har överskott av ett enzym som är viktigt för glukostransporten ska utsättas för "arbete" i form av att simma två timmar med tyngd vid svansen eller springa på löpande band en timme.
- : Ledinflammation i bakbenens fotled framkallas, som djuren ska leva med i 20 dagar. Smärtlindring ges inte.
- : Djur som man har genmanipulerat så att de inte kan sköta energiförsörjningen normalt ska utsättas för "arbetsprov".
- : Stor blodtappningsvolym, kaniner.
- : Stor blodtappningsvolym, kaniner.
- : Ascitesförsök. Det vävnadsirriterande Pristane används, ascitestumörer infiltrerar vävnaderna, bukhinneinflammation, bukansvällning.
- : Stor blodtappningsvolym, kaniner.
- : Stor blodtappningsvolym, kaniner.
- : Stor blodtappningsvolym, kaniner.

Hållande av djur

- : Burhållning av apor på SMI.
- : Burhållning av kaniner.
- : Burhållning av kaniner.
- : Burhållning av kaniner.
- : Burhållning av kaniner.
- : Råttor hålls i metabolismbur.
- : Burhållning av kaniner.
- : Burhållning av kaniner.
- : Burhållning av kaniner.
- : Burhållning av kaniner.
- : Burhållning av kaniner.
- : Burhållning av kaniner.
- : Burhållning av kaniner.
- : Burhållning av kaniner.

Tillstyrkan ej i enlighet med 49 § djurskyddsförordningen

- (2 ärenden) : Djurförsök i grundutbildning. Alternativ finns.

Tillstyrkan ej i enlighet med Europarådskonventionen

— (2 ärenden) : Ej i enlighet med artikel 25. Djurförsök i grundutbildning.

Oklar ansökan

— : Artritförsök. Oklar vad gäller den tid som djur ska leva med sjukdom och antalet djur som ska utnyttjas.

— : Råttor hålls i metabolismbur. Information saknas i ansökan om hur lång tid.

— : Oklart vad gäller förväntade effekter för djuren och hur mycket av tarmen som opereras bort.

— : Framgår inte av ansökan om kaniner hålls i bur. Reservanten antar det.

— : Framgår inte av ansökan om kaniner hålls i bur. Reservanten antar det.

— : Ascitesförsök. Saknas information om alternativa metoder prövats.

— : Framgår inte av ansökan om kaniner hålls i bur. Reservanten antar det.

— : Framgår inte av ansökan om kaniner hålls i bur. Reservanten antar det.

Övrigt

— : Ascitesförsök. Djuren injiceras dessutom i fotsulorna, vilket nämnden tidigare rekommenderat - med hänvisning till CFN:s allmänna råd - inte ska göras. Försöksledaren har trots det injicerat i fotsulorna och har tänkt fortsätta med det. Nämnden rekommenderade också den här gången att injektion inte ska göras i fotsulorna.

— : De aktuella immuniseringsförsöken har utförts också tidigare, men utan ansökan från företaget som nu ansöker. Vid sammanträdet kunde inte beredningsgruppen klargöra om tidigare utförda försök genomgått någon etisk prövning, i så fall att försöken utförts via någon annans ansökan.

Uppsalas djurförsöksetiska nämnd***Djurskyddsrepresentant*****Syftet**

— : Djur utsätts för värmestress för att man vill ta fram nya läkemedel och behandlingsmetoder. Om forskningsinsatserna istället satsas på arbetsmiljö och sociala förhållanden, behövs förmodligen inte de här djurförsöken.

— : Inte acceptabelt att framkalla tumörer på djuren, nakna möss som är framavlade för att vara tumörbärande.

— : Ifrågasätter om den akutella försöksmodellen för colorektal cancer kan leda till prevention mot denna cancerform.

— : Istället för att via djurförsök utveckla nya neuroleptika, borde resurser satsas på alternativa behandlingsformer, där man i huvudsak arbetar psykoterapeutiskt och använder neuroleptika endast under kortare perioder.

— : Kadmiumförsök på djur. Kartlägg istället spridningskällorna och utifrån det minska spridningen, stället för djurförsök.

— (2 ärenden) : Inte acceptabelt att använda djur på så sätt som sker i diabetesforskning.

— : För att komma tillrätta med malaria måste livsvillkoren förbättras. Djurförsöken bidrar inte till att eliminera orsakerna till sjukdomen.

— (2 ärenden) : Forskning om PCB.

— : Anpassning av mikrokärntest som utvecklats för mus, nu till råttor.

— : Utveckling av läkemedel mot urinkontinens. Det finns andra metoder att komma tillrätta med detta besvär.

— : Utveckling av läkemedel mot urinkontinens. Det finns andra metoder att komma tillrätta med detta besvär.

— : Diabetesforskning.

- (2 ärenden) : Inte acceptabelt att använda djur på så sätt som sker i diabetesforskning.
- : Fångst av vilda fåglar, som ska hållas i laboratoriemiljö, för att studera Ockelbovirus.
- : Kaniner ska användas i djurförsök. Syftet med forskningen är att undersöka växters frosthärdighet. Ej acceptabelt att använda försöksdjur inom växtforskningen.
- (3 ärenden) : Syftet är att testa fram smärtlindrande substanser. Borde kunna hitta en metod att utföra försöken humant.
- : Testa bekämpningsmedel på djur.
- : Syftet är att hitta ett ämne som gör äggulan gulare. Höns ska matas med grönalgmjöl och råkmjöl. Använd forskningspengarna till att utveckla bättre förvaringssystem istället.
- : Experimentell hjärnskada orsakas och tester utförs.
- : Renar ska fraktas till SLU, där de ska stallas upp. Ljusmanipulationer för att se om man kan öka ätandet.
- : Genmanipulerade möss som utvecklar hjärntumörer.

Lidandet

- : Test av substans som i tidigare försök visat neurotoxicitet med dödlig utgång. I dessa försök ska eventuellt gravt påverkade djur avlivas. Djuren utsätts för lidande.
- : Djuren utsätts för värmestress.
- : Påverkat allmäntillstånd p g a tumörer i lever och bukhåla.
- : Artritsjukdom framkallas.
- : P g a operation blir djur förlamade i bakkroppen. Urin- och tarmfunktioner kommer att rubbas.
- : Försök ska utföras på apor som av åldersskäl eller sjukdom bör avlivas. Om djur är sjuka eller för gamla ska de av djurskyddsskäl avlivas, inte användas i fortsatta försök.
- : Hjärninfarkt framkallas.
- : Genmanipulerade djur som saknar vissa tillväxtfaktorgener, vilket påverkar funktioner som födo- och vätskeintag.
- : Hjärntumör på djur.
- : Genmanipulerade djur som man framkallar nervskada på, som orsakar motoriska störningar.
- : Följderna av att syrebrist framkallas.
- : Djur riskerar få tarmvred. Tillsynen inte sådan att lidandet kan avbrytas.
- (3 ärenden) : Syftet är att testa fram smärtlindrande substanser. Djuren utsätts för olika tester.
- : Brott på sken- och vadben orsakas. Medel som orsakar känselbortfall ges.
- : Maximalt tolerabel dos (MTD-dos) ska testas fram. Lika mycket lidande som i LD50-test.
- : Septisk chock framkallas.
- : Vaccintest med dödens som slutpunkt för försöken.
- : Hjärnskada orsakas.
- : Genmanipulerade möss som utvecklar hjärntumörer.

Hållande av djur

- : Havrets näringsvärde ska testas på dagsgamla kycklingar som sätts i gruppbur, utan närvaro av hönsmamman eller äldre höns.
- : Höns hålls ensamma i burar.
- : Hundar hålls i metabolismbur i en vecka.

Tillstyrkan ej i enlighet med 49 § djurskyddsförordningen

- : I ansökan anges att det finns alternativa metoder men att dessa är alltför tidsödande.
- : Studera metaboliter som bildas av fleromättade fettsyror. Inte av tillräckligt allmänintresse.

- : Havrets näringsvärde ska testas på dagsgamla kycklingar som sätts i gruppbur, utan närvaro av hönsmamman eller äldre höns.
- : Alternativ finns. Djurförsök i utbildningen.

Tillstyrkan ej i enlighet med Europarådskonventionen

- (2 ärenden) : Ej i enlighet med artikel 25. Djurförsök i utbildningen.

Oklar ansökan

- : Vad gäller hur djuren påverkas av tumörerna.
- : Vad gäller konsekvenserna för djuren.
- : Vad gäller konsekvenserna för genmanipulerade djur.
- : Vad gäller syftet med försöken.
- : Vad gäller försökens utförande.
- : Vad gäller lidandet vid framkallande av septisk chock.
- (2 ärenden) : Vad gäller genomförandet av försöken och konsekvenserna för djuren.
- : Vad gäller genomförandet av försöken och konsekvenserna för djuren.
- : Vad gäller genomförandet av försöken och konsekvenserna för djuren.
- : Vad gäller konsekvenserna för djuren.

Formalia

- : Utbildningsförsök i Örebro, som redan utförts när nämnden behandlade ansökan. Enligt försöksledaren ska hon fått muntligt löfte av universitetsveterinären i Uppsala att försöken kunde utföras utifrån hans redan godkända ansökan, som inte handlar om försök i Örebro.

Övrigt

- (11 ärenden) : Reservationsskäl ej angivna.
- : Djur ska transporteras fram och tillbaka mellan USA och Sverige.
- : Forskning om noskvalster på hund. Att hundarna avlivas enbart för att man ska undersöka om de har noskvalster.
- : Vaccintest med dödens som slutpunkt för försöken. Försöken utförs så enligt Europeiska farmakopén.

Politiker

Syftet

- : Djur utsätts för värmestress för att man vill ta fram nya läkemedel och behandlingsmetoder. Om forskningsinsatserna istället satsas på arbetsmiljö och sociala förhållanden, behövs förmodligen inte de här djurförsöken.
- : Ifrågasätter om den aktuella försöksmodellen för colorektal cancer kan leda till prevention mot denna cancerform.
- : Istället för att via djurförsök utveckla nya neuroleptika, borde resurser satsas på alternativa behandlingsformer, där man i huvudsak arbetar psykoterapeutiskt och använder neuroleptika endast under kortare perioder.
- : Kadmiumförsök på djur. Kartlägg istället spridningskällorna och utifrån det minska spridningen, stället för djurförsök.
- (2 ärenden) : Inte acceptabelt att använda djur på så sätt som sker i diabetesforskning.
- (2 ärenden) : Forskning om PCB.
- : Utveckling av läkemedel mot urinkontinens. Det finns andra metoder att komma tillrätta med detta besvär.
- : Utveckling av läkemedel mot urinkontinens. Det finns andra metoder att komma tillrätta med detta besvär.
- : Diabetesforskning.

- : Utprovande av läkemedel på apor.
- : Infångande och märkning av vilda lodjur. Forskningen gynnar inte lodjuren.
- : Dioxinförsök på djur. Kartlägg istället spridningskällorna och utifrån det minskade spridningen, stället för djurförsök.
- : Djur ges droger som LSD, PCP och amfetamin kroniskt för att efterlikna schizofreniliknande tillstånd.
- (2 ärenden) : Genmanipulerade djur som används för att ta fram läkemedel mot ateroskleros.

Lidandet

- : Test av substans som i tidigare försök visat neurotoxicitet med dödlig utgång. I dessa försök ska eventuellt gravt påverkade djur avlivas. Djuren utsätts för lidande.
- : Djuren utsätts för värmestress.
- : Påverkat allmäntillstånd p g a tumörer i lever och bukhåla.
- : Artritsjukdom framkallas.
- : P g a operation blir djur förlamade i bakkroppen. Urin- och tarmfunktioner kommer att rubbas.
- : Hjärnfarkt framkallas.
- : Hjärttumör på djur.
- : Genmanipulerade djur som man framkallar nervskada på, som orsakar motoriska störningar.
- (2 ärenden) : Utprovning av läkemedel mot tumörer, som humant gett biverkningar, på genmanipulerade djur.
- : Infångande och märkning av vilda lodjur med ”ställande hund” och helikopter.
- : Djur ges droger som LSD, PCP och amfetamin kroniskt för att efterlikna schizofreniliknande tillstånd.

Hållande av djur

- : Tuppar hålls i små burar.
- : Apor som burhålls på BMC.
- : Råttor hålls i metabolismbur upp till sju dagar, vid upprepade tillfällen.

Tillstyrkan ej i enlighet med 49 § djurskyddsförordningen

- : I ansökan anges att det finns alternativa metoder men att dessa är alltför tidsödande.
- : Ej av allmänt intresse.
- : Forskning för ökad äggproduktion.

Oklar ansökan

- : Vad gäller konsekvenserna för genmanipulerade djur.

Formalia

- : Utbildningsförsök i Örebro, som redan utförts när nämnden behandlade ansökan. Enligt försöksledaren ska hon fått muntligt löfte av universitetsveterinären i Uppsala att försöken kunde utföras utifrån hans redan godkända ansökan, som inte handlar om försök i Örebro.

Övrigt

- (3 ärenden) :. Reservationsskäl ej angivna.

Politiker

Tillstyrkan ej i enlighet med 49 § djurskyddsförordningen

— : I ansökan anges att det finns alternativa metoder men att dessa är alltför tidsödande.

Djurskyddsrepresentant

Syftet

— : Istället för att via djurförsök utveckla nya neuroleptika, borde resurser satsas på alternativa behandlingsformer, där man i huvudsak arbetar psykoterapeutiskt och använder neuroleptika endast under kortare perioder.

— : Inte acceptabelt att avla och använda spontanmutanta djur.

— : Kaniner ska användas i djurförsök. Syftet med forskningen är att undersöka växters frosthärdighet. Ej acceptabelt att använda försöksdjur inom växtforskningen.

— : Renar ska fraktas till SLU, där de ska stallas upp. Ljusmanipulationer för att se om man kan öka ätandet.

— : Genmanipulerade fiskar.

Lidandet

— : Artritsjukdom framkallas.

— : P g a operation blir djur förlamade i bakkroppen. Urin- och tarmfunktioner kommer att rubbas.

— : Genmanipulerade djur som man framkallar nervskada på, som orsakar motoriska störningar.

— : Utprovande av läkemedel på apor.

— : Djur ges droger som LSD, PCP och amfetamin kroniskt för att efterlikna schizofreni-liknande tillstånd.

— : Djuren kommer att få känselbortfall och bortfall av muskelfunktioner i t ex ansikte, tunga och extremiteter.

— : Maximalt tolerabel dos (MTD-dos) ska testas fram. Lika mycket lidande som i LD50-test.

— : Hjärnskada orsakas.

Tillstyrkan ej i enlighet med 49 § djurskyddsförordningen

— : I ansökan anges att det finns alternativa metoder men att dessa är alltför tidsödande.

Oklar ansökan

— : Konsekvenserna av att djur ges droger som LSD, PCP och amfetamin kroniskt..

— : Ansökan innehåller flera delförsök. Borde delats upp i flera ansökningar.

Övrigt

— (2 ärenden) : Reservationsskäl ej angivna.

— : Djur ska transporteras fram och tillbaka mellan USA och Sverige.

Politiker

Övrigt

— (4 ärenden) : Reservationsskäl ej angivna.

Umeås djurförsöksetiska nämnd

Politiker

Syftet

- : Framgår inte hur försöksresultaten ska kunna överföras till människor och vari den medicinska relevansen består.
- (2 ärenden) : Radiosändare ska opereras in i buken på infångade järvar och lodjur, som släpps direkt därefter. Inte möjligt med postoperativ kontroll. Ifrågasätter nyttan med försöken i förhållande till lidandet.
- : Ifrågasätter att testet utförs. Sarinklorid har använts i militär utbildning 30 år.
- : Syftet är att lösa problem kopplade till uppfödning av fisk i bassänger, kassar m.m. Uppfödningens formen orsakar djurplågeri.

Lidandet

- : Djuren sövs med mebumal, vilket innebär att de inte får smärtlindring.
- : Till följd av operation, njurskada framkallas m.m.
- : Akuttoxicitetstest av sarinklorid. I de högsta doserna kvävs djuren ihjäl.
- : Test av kemiska stridsmedel.
- : Undersökning av sjukdomsframkallande bakterie på genmanipulerade möss.

Hållande av djur

- : Råttor hålls ensamma i tre veckor.

Tillstyrkan ej i enlighet med Europarådskonventionen

- : Ej i enlighet med artikel 25, djurförsök i grundutbildning.

Djurskyddsrepresentant

Syftet

- (2 ärenden) : Radiosändare ska opereras in i buken på infångade järvar och lodjur, som släpps direkt därefter. Inte möjligt med postoperativ kontroll. Ifrågasätter nyttan med försöken i förhållande till lidandet.
- : Ifrågasätter att testet utförs. Sarinklorid har använts i militär utbildning 30 år.

Lidandet

- : Akuttoxicitetstest av sarinklorid. I de högsta doserna kvävs djuren ihjäl. Djuren utsätts för ett utdraget lidande.

Försöksdjurspersonal

Syftet och lidandet

- : Akuttoxicitetstest av sarinklorid. I de högsta doserna kvävs djuren ihjäl. Djuren utsätts för ett utdraget lidande. Ifrågasätter att testet utförs. Sarinklorid har använts i militär utbildning 30 år.

Politiker

Syftet

- : Syftet är att undersöka kostfibrers och fytoöstrogens effekt på uppkomst och behandling av cancer. Det är möjligt att utföra studierna humant.
- : Ifrågasätter om djurförsök är rätta sättet att angripa problemet på. Djurförsöken handlar om att studera arvsanlag för fetma, för att utveckla ett bantningsmedel.
- : Djurförsök i grundutbildning.
- : Råttor hålls ensamma i 26 veckor, vilket leder till stressreaktioner som kan påverka försöksresultaten. Vad är det då för nytta med försöken?

Lidandet

- : Test av motmedel mot kemiska stridsmedlet nervgas. Försöket är ett dödstest.
- : Test av motmedel mot nervgasen soman. Försöket är ett dödstest.
- (2 ärenden) : Försöken handlar om att utvärdera eventuellt samband mellan explosioner och celldöd i CNS. Försöken medför upprepat psykiskt och fysiskt lidande.
- : Blodprov tas genom att svansen klipps av, 1 gång/vecka i två månader, på osövda djur. Råttorna sövs med eter innan de avlivas.
- : Undersöka enterobakteriers sjukdomsframkallande förmåga. Försöken utförs som LD50-försök.
- : Testa motmedel mot nervgasen Soman. Försöket är ett dödstest.

Hållande av djur

- : Råttor hålls i metabolismbur.
- : Råttor hålls i metabolismbur i tre dygn.
- : Råttor hålls i metabolismbur i 14 dagar.
- : Råttor hålls ensamma i 26 veckor.

Tillstyrkan ej i enlighet med 49 § djurskyddsförordningen

- : Försökens syfte är att ta reda på varför cystor bildas. Cystor är behandlingsbara och därför är djurförsöken inte angelägna.
- : Djurförsök i grundutbildning. Alternativ finns.

Tillstyrkan ej i enlighet med Europarådskonventionen

- : Ej i enlighet med artikel 25. Djurförsök i grundutbildning.

Oklar ansökan

- : Vad gäller konsekvenserna för djuren, då de utsätts för nervgas. Viss information lämnades via frågor vid beredningen, men finns inte med i ansökan.

Försöksdjurspersonal

Syftet och hållande av djur

- : Råttor hålls ensamma i 26 veckor, vilket leder till stressreaktioner som kan påverka försöksresultaten. Vad är det då för nytta med försöken?

Lidandet

— : Akuttoxicitetstest av sarinklorid. I de högsta doserna kvävs djuren ihjäl. Djuren utsätts för ett utdraget lidande. Ifrågasätter att testet utförs. Sarinklorid har använts i militär utbildning 30 år.

— : Test av kemiska stridsmedel.

Djurskyddsrepresentant**Syftet**

— : Syftet är att undersöka kostfibrers och fitoöstrogeners effekt på uppkomst och behandling av cancer. Det är möjligt att utföra studierna humant.

— : Ifrågasätter om djurförsök är rätta sättet att angripa problemet på. Djurförsöken handlar om att studera arvsanlag för fetma, för att utveckla ett bantningsmedel.

— : Djurförsök i grundutbildning.

— : Råttor hålls ensamma i 26 veckor, vilket leder till stressreaktioner som kan påverka försöksresultaten. Vad är det då för nytta med försöken?

— : Framgår inte hur försöksresultaten ska kunna överföras till människor och vari den medicinska relevansen består.

— (2 ärenden) : Radiosändare ska opereras in i buken på infångade järvar och lodjur, som släpps direkt därefter. Inte möjligt med postoperativ kontroll. Ifrågasätter nyttan med försöken i förhållande till lidandet.

Lidandet

— : Test av motmedel mot kemiska stridsmedlet nervgas. Försöket är ett dödtest.

— : Test av motmedel mot nervgasen soman. Försöket är ett dödtest.

— (2 ärenden) : Försöken handlar om att utvärdera eventuellt samband mellan explosioner och celldöd i CNS. Försöken medför upprepat psykiskt och fysiskt lidande.

— : Blodprov tas genom att svansen klipps av, 1 gång/vecka i två månader, på osövda djur. Råttorna sövs med eter innan de avlivas.

— : Undersöka enterobakteriers sjukdomsframkallande förmåga. Försöken utförs som LD50-försök.

— : Testa motmedel mot nervgasen Soman. Försöket är ett dödtest.

— : Djuren sövs med mebumal, vilket innebär att de inte får smärtlindring.

Hållande av djur

— : Råttor hålls i metabolismbur.

— : Råttor hålls i metabolismbur i tre dygn.

— : Råttor hålls i metabolismbur i 14 dagar.

— : Råttor hålls ensamma i 26 veckor, vilket leder till stressreaktioner som kan påverka försöksresultaten. Vad är det då för nytta med försöken?

Tillstyrkan ej i enlighet med 49 § djurskyddsförordningen

— : Försökens syfte är att ta reda på varför cystor bildas. Cystor är behandlingsbara och därför är djurförsöken inte angelägna.

— : Djurförsök i grundutbildning. Alternativ finns.

Tillstyrkan ej i enlighet med Europarådskonventionen

— : Ej i enlighet med artikel 25. Djurförsök i grundutbildning.

— : Ej i enlighet med artikel 25. Djurförsök i grundutbildning.

Oklar ansökan

— : Vad gäller konsekvenserna för djuren, då de utsätts för nervgas. Viss information lämnades via frågor vid beredningen, men finns inte med i ansökan.

Särskilda yttranden år 1996

(sammandrag av innehållet i särskilda yttranden)

Malmö/Lund djurförsöksetiska nämnd

Djurskyddsrepresentant

- (2 ärenden) : Djurfabrikshållning av svin.
- : TBC-tester. Alternativ finns, då sådana tester utförs på flera laboratorier utan att djur utnyttjas.
- : Oklart och rörigt skriven ansökan.

Djurskyddsrepresentant

- : Transplantation av vävnader mellan olika arter och risken för ökad djuranvändning då djur kan komma att användas som organbanker.
- Oklar ansökan vad gäller konsekvenserna för djuren.

Göteborgs djurförsöksetiska nämnd

Försöksdjurspersonal

Lidandet

- : Eter. Dålig teknik för sondmatning.

Djurhållning

- : Hållning av råttor ensamma i 45 dagar.

Djurskyddsrepresentant

Syftet

- : Sökande efter kunskap för kunskapens egen skull. Studera Större strandpipares parningssystem och sexuell selektion.

Djurhållning

- : Hållandet av grisar och avlivning av dem.
- 3 ärenden) : Hållande av kaniner ensamma i bur.
- : Hållande av kaniner ensamma i bur.

Oklar ansökan

- : Vissa uppgifter lämnades muntligen, som inte finns med i ansökan.

Politiker

Syftet

- : Forskning om beroendeframkallande medel skall ske med restriktivitet.

Lidandet

— : Eter. Dålig teknik för sondmatning.

Djurhållning

— : Hållning av råttor ensamma i 45 dagar.

— : Ensamhållning av råttor i tre veckor.

— : Ensamförvaring av råttor i sex veckor.

Oklar ansökan

— : Framgår inte av ansökan att råttorna hålls ensamma lång tid.

— : Oklar ansökan vad gäller konsekvenserna för djuren.

Djurskyddsrepresentant**Lidandet**

— (2 ärenden) : Tarmsjukdom framkallas.

Djurhållning

— : Hållandet av grisar och avlivning av dem.

— : Hållning av kaniner i burar.

— : Sättet att hålla kalvar.

— : Sättet att hålla höns.

— : Sättet att hålla kycklingar på.

— (3 ärenden) : Kaniner hålls i burar.

Oklar ansökan

— : Vissa uppgifter lämnades muntligen, som inte finns med i ansökan.

— (2 ärenden) : Varför utnyttjas två liknande arter i samma försök?

— : Vad gäller hur immunisering utförs och konsekvenserna för djuren.

— : Fåglar ska förses med sändare. Oklart om de påverkas av detta.

Fallstudie: Artrittförsök

Malmö/Lund djurförsöksetiska nämnd, 1994

Syfte

Utveckla nya inflammationsdämpande läkemedel. Artrit framkallas, som orsakar ledsvullnad i tå- och hasleder. Om ingen effekt av behandling ses efter en vecka av aktiv artrit avlivs djuren. Djur, där behandling ger bra resultat, avlivs senast 4 veckor efter immunisering. Det finns inget i ansökan som anger att man vidtar några särskilda åtgärder för att underlätta för de artritsjuka djuren. 3000 råttor används.

Beslut

Beredningsgruppen föreslog tillstyrkan endast av en pilotstudie på 50 djur för att utröna vilken typ av smärtlindring som är möjlig och att rapport ska lämnas till nämnden. Nämnden tillstyrkte enligt beredningsgruppens förslag.

Malmö/Lund djurförsöksetiska nämnd, 1995

Syfte

Öka kunskapen om orsaker till reumatoid artrit och utveckla nya behandlingsprinciper. Artrit framkallas. Djuren får ledinflammation i "en eller flera perifera (fram och bakfötter) leder". Vanligen läker sjukdomen efter 2-3 veckor efter debut, men kan också bli kronisk med upprepade sjukdomsutbrott. Enligt muntlig uppgift kan detta pågå i upp till sex månader. Enligt ansökan får råttor en svårare artrit än möss och hos "vissa djur kan detta under några dagar leda till att de inte kan stå på den/de drabbade fötterna".

Smärtlindring kan, enligt ansökan, inte ges "eftersom detta sannolikt interagerar med sjukdomen". Det finns inget i ansökan som anger att man vidtar några särskilda åtgärder för att underlätta för de artritsjuka djuren, utan de ska skötas på "sedvanligt sätt".

Djuren immuniseras under huden i bakfötter, i en eller i båda.

Genmodifierade djur används, men i ansökan saknas information om konsekvenserna för djuren av att de är det. 16000 möss och 8000 råttor används.

Beslut

Tillstyrkt. Ledamöter yrkade att ansökan skulle tillstyrkas enbart i form av en pilotstudie för att undersöka möjligheten att ge smärtlindring, och att denna skulle avrapporteras till nämnden.

Fyra ledamöter reserverade sig mot tillstyrkan.

Malmö/Lund djurförsöksetiska nämnd, 1995

Syfte

Ansökan avser avrapportering av en pilotstudie som gjorts på 18 djur. 6 fick smärtlindring (Temgesic) via gelé mot artriten, 6 fick ingen smärtlindring mot artriten och 6 var friska kontrolldjur. Artritutvecklingen påverkades inte av den smärtlindrande behandlingen.

Enligt rapporten kunde man inte se några positiva effekter av att ge smärtlindring, kroppsviken påverkades inte och inte heller syntes någon förbättrad rörlighet. Deras slutsats är att det inte finns skäl att ge djuren smärtlindring då artrit induceras så som de gör, dvs med kollagen typ II.

Beslut

Den ursprungliga ansökan, omfattande försök på 3000 råttor, tillstyrktes. En ledamot reserverade sig.

Malmö/Lund djurförsöksetiska nämnd, 1995**Syfte**

Utveckling av ledproteser för reumatiker. Efter maximalt två veckor med artrit avlivas djuren. Smärtlindring ges med injektion av Temgesic 2-3 gånger/dygn när artriten utvecklas. Om djuren får problem med vätsketillförsel ges hjälp att dricka eller koksaltinjektioner. 200 råttor används.

Till ansökan bifogades en rapport gällande pilotstudie. När den ansökan diskuterades i nämnden föreslogs att en pilotstudie skulle utföras för att undersöka möjligheten att ge artritsjuka djur smärtlindring. Ansökan tillstyrktes då utan krav om att utföra en pilotstudie.

Försöksledaren lyssnade uppenbarligen på kritiken därför att en pilotsstudie utfördes ändå, på tio råttor. Artrit framkallades på samtliga. Tre fick ingen smärtlindring, tre fick Temgesic i dricksvattnet och de övriga fyra injicerades subcutant med Temgesic tre gånger per dag. Råttornas allmäntillstånd var så pass påverkat att de hade svårt att försörja sig och man ansåg sig vara tvungna att stötta djuren med koksaltinjektioner eller att hjälpa dem att dricka. Försörjningsproblemet "var påtagligt i de två grupper där ingen smärtlindring gavs, respektive där Temgesic gavs i dricksvattnet". I rapporten kommenteras att försörjningsproblemet troligen är relaterat till den smärta djuren har.

Deras slutsats är att "Subcutana injektioner av Temgesic tre gånger per dag förbättrar allmäntillståndet påtagligt genom att kupera den smärta som artriten orsakar. Dessutom påverkar inte Temgesic själva försöket, i varje fall inte de parametrar som vi är intresserade av". Utifrån pilotstudien beslöt de att i fortsatta artritförsök ska alla råttor ges smärtlindring med Temgesic via subcutana injektioner och att de ska börja ge den innan den förväntade artriten bryter ut, för att motverka att djuren först får ont med åtföljande påverkat allmäntillstånd.

Beslut

Tillstyrkt.

Malmö/Lund djurförsöksetiska nämnd 1995**Syfte**

Förbättra behandlingen av reumatoid artrit. Artritsjuka djur studeras under två (råtta) till fyra (mus) veckor. "Artriten följs genom att visuellt gradera artriten (0-16)". Djur som uppnår 12 i visuell score avlivas. Det finns inget i ansökan som anger att man vidtar några särskilda åtgärder i hållningen av djuren för att underlätta för de artritsjuka djuren.

Vid beredningen diskuterades möjligheter att vidta lindrande åtgärder. Utifrån den diskussionen lämnade försöksledaren en skrivelse till nämnden, inför nämndssammanträdet, enligt vilken ansökan modifierats till att avse en pilotstudie på totalt 200 möss. Ansökan omfattade från början försök på 1500 råttor och 1500 möss.

Avsikten med pilotstudien är att undersöka om de kan använda "ett alternativt sätt att scora effekt på artritutvecklingen". De "avser att avsluta försöket då tydlig utveckling av artrit skett på en extremitet". Resultatet ska avrapporteras till nämnden.

Beslut

Tillstyrkt.

Malmö/Lund djurförsöksetiska nämnd, 1995**Syfte**

Utveckla nya läkemedel för att lindra/bota reumatoid artrit. Sökanden har en strategi för att minska lidandet för de artritsjuka djuren i de här försöken. Den beskrivs på följande sätt i ansökan: "Genom val av rättstam eller behandling med t ex immundämpande medel under induktionssfasen kan man styra artritutvecklingen så att den inte blir så aggressiv. På så sätt strävar vi i dessa försök att kunna få en så mild artrit som möjligt med bibehållet krav på att kunna urskilja substanser som motverkar artriten". Strategin är förklarad ytterligare i ansökan.

Det framgår av ansökan att djur kan komma att vara i försök i "månader", men inte hur lång tid med artrit.

Försöken ska utföras i enlighet med CFN:s allmänna råd nr 6. Vidare gäller att "Tillsyn av djuren intensifieras under den akuta fasen av artrit och de djur som visar tecken på mer än lindrigt lidande tas ur försöket".

4000 råttor används.

Beslut

Tillstyrkt.

Malmö/Lund djurförsöksetiska nämnd, 1997

Syfte

Utveckling av läkemedel för behandling av reumatoid artrit. Två metoder används för att framkalla artrit.

Enligt den ena utvecklas sjukdom långsamt. Det framgår inte av ansökan hur lång tid djuren ska leva med sjukdom. Artriten graderas visuellt 0-16, vilket är ett mått på sjukdomsutvecklingen - 0-4 i varje tass. Djur som har fått score 12 (av 16 möjliga) avlivas. Enligt ansökan innebär score 12 att djuren, då de dödas, utvecklat kraftig artrit i två tassar och mildare i två.

Enligt den andra metoden utvecklas sjukdomen snabbare. Inte heller för den här metoden anges hur lång tid som djuren ska leva med sjukdom. Djur som har fått artrit motsvarande score 12 avlivas.

"Djur i kontrollgrupper och djur som behandlas med ej effektiva substanser kommer att avlivas så fort gruppen har nått en incidens på 90-100 procent". Djuren ska vårdas i enlighet med CFN:s allmänna råd nr 6.

9000 möss och 1500 råttor används.

Beslut

Tillstyrkt. En ledamot reserverade sig.

Malmö/Lund djurförsöksetiska nämnd, 1998

Syfte

Avser fortsättning av av en ansökan från 1995 och beskrivningen av försöken är densamma, med en skillnad - att det i ansökan nu anges att försökslängden kan vara upp till sex månader.

Det saknas information om hur omfattande artritsjukdom djuren får. Det finns ingen övre gräns för hur omfattande sjukdom djuren ska leva med.

Även i den här ansökan skrivs att det inte är möjligt att ge smärtlindring "eftersom det sannolikt interagerar med sjukdomen". Inte heller i den här ansökan finns det någon information som understödjer den skrivningen. De pilotstudier som refereras i denna fallstudie, Malmö respektive Lund (i Göteborg var underlaget så litet att det är osäkert att bedöma utifrån den) motsäger påståendet att smärtlindring interagerar.

Inte heller i den här ansökan finns det någon information om att man vidtar några särskilda åtgärder för att underlätta för de artritsjuka djuren, inte heller att följa CFN:s allmänna råd gällande utförande av artritförsök. Det står att djuren "kommer att skötas på sedvanligt sätt".

16000 möss och 8000 råttor används.

Beslut

Ansökan tillstyrktes, med rådet att eter inte ska användas. Två ledamöter reserverade sig.

Inte heller nämnden beaktade CFN:s allmänna råd. Ansökan tillstyrktes utan krav om att dessa ska följas.

Göteborgs djurförsöksetiska nämnd, 1996**Syfte**

Framkalla experimentell infektiös artrit på råttor för att studera mekanismerna bakom sjukdomen. Sjukdom framkallas genom att bakterier injiceras. Djuren följs upp till 8 veckor. "Dåliga, medtagna djur avlivas". Ansökan är oklar vad gäller konsekvenserna för djuren.

300 råttor används.

Beslut

Tillstyrktes enbart vad avser en pilotstudie varunder djuren ska ges smärtlindring och utvärdering ske om försöket påverkas av detta.

Göteborgs djurförsöksetiska nämnd, 1996**Syfte**

Ansökan är fortsättning av ansökan ovan. Rapport om pilotstudien bifogas denna ansökan.

Även den här ansökan är oklar i beskrivningen vad gäller konsekvenserna för djuren, men i en bilaga till ansökan, från beredningsgruppen, redovisas mer om detta. Enligt denna leder bakterieinjektionen till sepsis i olika organ. Hos flertalet av djuren är detta övergående, men hos 5-10 procent utvecklas inom 1-2 dygn en dödlig sjukdom. Dessa djur observeras och avlivas om så sker, men 1 procent kommer att spontandö. Efter denna allmänna infektion etableras en infektion i en eller flera extremitetsleder. De djuren följs i upp till 8 veckor.

Det finns ingen information, vare sig i ansökan eller i beredningsgruppens skrivelse, om hur omfattande artritsjukdomen är. Det finns heller inte någon information om att man vidtar särskilda åtgärder i hållningen av djuren för att underlätta för dem. 300 råttor används.

Pilotstudien utfördes på tio djur. På samtliga framkallades infektiös artrit. Tre fick ingen smärtlindring, fyra fick paracetamol i dricksvattnet och tre fick Temgesic i dricksvattnet. Enligt rapporten dog fyra av djuren (det framgår inte om något djur avlivades) från de olika grupperna.

Deras slutsats: "Temgesic medförde att djuren var mer påverkade ("slöa") än utan smärtlindring eller med paracetamol. Inga säkra skillnader noterades mellan grupperna vad gäller mortalitet. Antalet djur är såpass litet att skillnaderna beträffande artrit kan vara tillfälliga". De föreslog ingen smärtlindring eller smärtlindring med paracetamol.

Beslut

Tillstyrktes utan smärtlindringskrav. Tre ledamöter reserverade sig.

Stockholms södra djurförsöksetiska nämnd, 1996**Syfte**

Grundforskning om ledgångsartrit. Avser fortsättning av försök enligt från 1994. I ansökan saknas information om när sjukdomen bryter ut och hur omfattande den blir vad gäller antalet påverkade leder eller på annat sätt. Enligt ansökan ska djuren studeras efter 12 respektive 30 dagar, men det framgår inte om den angivna tiden avser efter sjukdomsutbrott eller när de sjukdomsframkallande injektionerna ges. Det finns i ansökan ingen information om särskilda åtgärder i hållandet av djuren. 100 råttor används.

Beslut

Tillstyrktes med rekommendationer gällande utförande av försöken. Bl a ska foder och vattenintag mätas samt journalföras. "Eftersom djuren kan få artrit i halskotpelaren skall foder ges på golvnivå i buren och vattennioplarna förlängas så att djuren kan nå foder och vatten utan att sträcka/böja nacken". Djuren ska vägas dagligen och om denna avviker mer än 10 procent är det ett tecken på kraftigt påverkat allmäntillstånd, varför vätska bör ges parenteralt alternativt att djuren avlivas. Baddmaterial ska finnas.

Nämnden gav dessa rekommendationer redan då föregående ansökan tillstyrktes, men de har inte arbetats in i den nya ansökan.

En ledamot reserverade sig.

Stockholms norra djurförsöksetiska nämnd, 1995**Syfte**

Forskning om reumatisk sjukdom och att pröva ut nya behandlingsmetoder mot denna. Tre artritmodeller används. Sjukdomsförloppet följs "olika långa tider". Det saknas information om hur omfattande sjukdom djuren drabbas av. Det finns ingen information om hur lång tid djuren ska leva med artritsjukdom. Inga särskilda åtgärder vidtas i hållningen av djuren för att underlätta för de artritsjuka djuren. Smärtlindring eller andra lindrande åtgärder används inte. 1800 råttor används.

Beslut

Tillstyrkt. En ledamot reserverade sig.

Stockholms norra djurförsöksetiska nämnd, 1995**Syfte**

Forskning om reumatisk sjukdom. Injicering av sjukdomsframkallande substanser "sker normalt i svansroten". Det framgår inte hur det görs när annan metod används. I tassarna? Det saknas information om hur lång tid djuren lever med artrit, hur omfattande sjukdomen blir och hur de hålls. Det finns inte någon övre gräns för sjukdomstid och/eller omfattning.

Enligt ansökan används "flera speciella varianter av musstammen DBA/1. 300 av varje. Vilka varianter som används skrivs på följande sätt: DBA/1, CD-4-/CD-8-/TNF-alfa rp55-/-m fl". Det totala antalet djur anges inte.

Djuren är genetiskt modifierade men det finns ingen information i ansökan om de hälsomässiga konsekvenserna av att djuren är det.

Beslut

Tillstyrkt. En ledamot reserverade sig.

Stockholms norra djurförsöksetiska nämnd, 1995**Syfte**

Utföra magnetresonans (MR) tomografiska och spektroskopiska studier av djur som man framkallat artritsjukdom på. Artrit utvecklas i tår- och hasleder. Djuren följs med upprepade MR undersökningar under 40 dagar. I ansökan saknas information om hur omfattande sjukdom djur får vad gäller ledpåverkan. Det finns inte någon övre gräns. Enligt ansökan ska sjukdomen inte orsaka någon systemisk effekt.

Försöken utförs i enlighet med CFN:s allmänna råd.

900 råttor används.

Beslut

Tillstyrkt. En ledamot reserverade sig.

Uppsala djurförsöksetiska nämnd, 1996**Syfte**

Forskning om reumatoid artrit och söka efter bot eller nya behandlingar mot sjukdomen. Ledsjukdom framkallas i perifera leder (tår, anklar). I ansökan saknas information om hur omfattande ledpåverkan blir och hur lång tid som djuren lever med sjukdom. Det finns inte någon övre gräns angiven.

Enligt ansökan gäller att: "För att försöka framkalla ledinflammationen på ett mer fysiologiskt sätt kommer jag att undersöka om sjukdomen kan framkallas med broskprotein och broskreagerande antikroppar, istället för Friends adjuvans. Detta skulle innebära en skonsammare immunisering för mössen".

"Sjuka djur kommer att få speciell vård med lättillgängligt foder och vatten samt mjukare strö i buren".

1000 möss används.

Beslut

Tillstyrktes "med iakttagande av följande råd. Ströet skall bytas mot ett fast absorberande underlag. Tre ledamöter reserverade sig.

Bedömning

Inledning

I den här fallstudien refereras en del av de artritansökningar som behandlats i de djurförsöksetiska nämnderna de senaste åren. Drygt hälften av de aktuella ansökningarna har behandlats i Malmö/Lund djurförsöksetiska nämnd, vilket är en följd av att det utförs flera sådana försök inom den regionen och av att nämnden behandlat fler sådana ansökningar än andra nämnder.

Artritförsöken har orsakat en hel del diskussioner på gata och i lidandet för djuren och det har lämnats flera reservationer mot tillstyrkan av sådana ansökningar.

För samtliga refererade ansökningar gäller att artritsjukdom framkallas på djuren. Olika metoder används för att göra det. Sjukdomsomfattningen varierar i olika försök vad avser ledpåverkan och allmänpåverkan samt vad gäller vilken tid som djuren lever med sjukdom.

Stora skillnader i nämndernas bedömning

En del ansökningar är anmärkningsvärt bristfälliga vad gäller väsentlig information, som till exempel beskrivning av konsekvenserna för de artritsjuka djuren. I nämndernas utredningsskyldighet ingår bl.a. att ta reda på om försöket kan göras på ett för djuren skonsammare sätt. Om en ansökan inte beskriver konsekvenserna för djuren, kan nämnden rimligen inte anses ha utfört sitt utredningsuppdrag. Då underlaget briserar i detta väsentliga avseende är det inte möjligt att utföra den djurförsöksetiska prövningen på ett riktigt sätt.

Detta innebär i sin tur en risk för att djurförsök utförs som kanske inte skulle utförts om prövningen fungerat som avsett och att försök skulle kunnat utföras med mindre lidande för djuren i de fall då försök utförs.

Nämndernas beslut varierar mycket. I några fall har ansökan villkorats vad gäller utförandet, medan ansökningar i flera fall tillstyrks utan några krav alls. I flera fall verkar det vara helt och hållet försöksledarens goda vilja som avgör om lindrande åtgärder vidtages eller ej. Nämnderna har inte haft kraft, eller vilja, att ställa krav om att vidta lindrande åtgärder, vilket går ut över djuren. En annan konsekvens är att ansökningarna då inte bedöms på samma sätt. Detta gäller såväl mellan olika nämnder som inom en och samma nämnd.

Samordning behövs

I denna fallstudie framkommer flera olika möjliga metoder att lindra för de artritsjuka djuren. Det handlar om smärtlindring, förbehandling, val av djurstam, val av metod för att framkalla sjukdom, olika åtgärder i hållning av djur samt att sätta en gräns för sjukdomens omfattning - och därmed lidandet - vad gäller ledpåverkan och tid som djuren ska leva med sjukdom.

De upprepade kraven från enskilda ledamöter och i några fall från hela nämnden, om ökat hänsynstagande gentemot de djur som görs artritsjuka, har sannolikt varit av betydelse för att olika lindrande metoder faktiskt har arbetats fram.

Dessa olika positiva åtgärder för att lindra för de artritsjuka djuren behöver spridas till andra nämnder och till andra forskare, så att de tas i bruk och också kan utvecklas ytterligare.

CFN:s allmänna råd

Två av CFN:s allmänna råd är av intresse vid bedömning av artritförsök, dels nr 2 om immunisering av försöksdjur (utkom i juni 1990) och dels nr 6 om utförande av artritförsök på smågnagare (utkom i april 1996).

Enligt de allmänna råden nr 2 gäller att injektion i trampdynor, tassar och framben ska undvikas och om så ändå sker ska det enbart utföras i en extremitet. Djur som injiceras i trampdynområdet bör hållas i bur med slät botten och mjukt strömaterial. I fallstudien

finns exempel på ansökningar enligt vilka man inte ens beaktar dessa högst rimliga krav på hänsynstagande och att beslutande nämnd inte heller har gjort det.

De allmänna råden nr 6 är av än större betydelse vad gäller artritförsök, eftersom det i dessa är angivet flera råd om utförande av sådan, vilka syftar till att lindra för djuren. Fallstudien visar att de allmänna råden nr 6 har kommit till användning, på så sätt att det i ansökningar eller i nämndens beslut anges att de ska följas. Motsatsen finns emellertid också, vilket måste anses som anmärkningsvärt, i synnerhet att en djurförsöksetisk nämnd väljer att inte beakta dessa råd.

Dessutom är det nödvändigt att skrivningarna i de allmänna råden arbetas in i ansökningarnas texter så att nämnden ges information om i vilka avseenden som råden följs. Det är inte tillräckligt att enbart ange att råden ska följas. Så t ex anges i de allmänna råden att smärtlindring försöksvis bör användas. Innebär en skrivning, i en ansökan eller nämndsbeslut, om att de allmänna råden ska följas, därmed att smärtlindring alltid prövas? Sannolikt inte.

Fallstudie: Bullerförsök

Stockholms norra djurförsöksetiska nämnd, 1995

Syfte

Studera om "Bullerträning skyddar mot bullerinducerade hörselskador". Djuren exponeras först för ett "oskadligt buller" (nivån anges inte) i 1-4 veckor, därefter för det "potentiellt skadliga bullret", som har en ljudnivå på 100-105 dB, från en minut upp till 72 timmar. Djuren är vakna då de exponeras för buller. Enligt ansökan uppvisar djuren "normalt beteende under exponeringen". 150 marsvin, 100 möss och 50 råttor används.

Beslut

Tillstyrkt.

Göteborgs djurförsöksetiska nämnd, 1995

Syfte

Studera bullerkänslighet hos marsvin. Djuren "bullertränas" först genom att i tre veckor hållas i buller om 80 dB. Därefter bullerexponeras de under narkos i ett öra, 128 dB under 45 minuter. "Försöket utföres enligt en internationellt väl beprövad standardiserad modell, som används i syfte att få jämförbara resultat världen över". 300 marsvin används.

Beslut

Tillstyrkt. En ledamot reserverade sig.

Vid föregående sammanträde avstyrkte nämnden en ansökan från samma försöksledare om att bullerexponera osövda marsvin för 105 dB i 72 timmar. 105 dB motsvarar det buller man utsätts för då man vistas en meter från en motorsåg, utan hörselskydd. Försöksledaren ansökte på nytt, den här beskrivna ansökan, enligt vilken genomförandet av försöken ändrats så att djuren är sövda när de exponeras för högt buller.

Stockholms norra djurförsöksetiska nämnd, 1998

Syfte

Studera ärftligt betingad hörselnedsättning. Avel sker av en särskild marsvinsstam som har en ärftlig hörselnedsättning. Djuren har också andra skador. En del är vid födseln mycket svaga och avlivas "genast". En del äldre marsvin får njurskador och avlivas då.

Djuren "bullerexponeras vid varierande nivåer (upp till 110 dB SPL) under tider (timmar; enstaka eller upprepade tillfällen) beroende på den eftersträlvade bullerskadan". "Djuren exponeras företrädesvis i vaket tillstånd i enlighet med de accepterade metoder som används såväl i Sverige som internationellt". Enligt ansökan uppvisar djuren "inga uppenbara tecken på stress eller lidande, utan äter och betar sig normalt".

I försöken ska, enligt ansökan, användas "En stam om max 50 djur samtidigt", vilket nämnden tolkade till 50 djur totalt för ansökningsperioden. Sannolikt avsåg försöksledaren fler djur.

Beslut

Tillstyrkt. En ledamot reserverade sig.

Vid sammanträdet begärde reservanten att djuren ska vara sövda under tiden som de exponeras för högt buller, på samma sätt som enligt Göteborgsansökan, för att minska djurens lidande. Nämnden tillstyrkte ansökan i befintligt skick.

Bedömning

Göteborgs djurförsöksetiska nämnd och Stockholms norra djurförsöksetiska nämnd har agerat på olika sätt vid bedömningen av försök där djur exponeras för högt buller under lång tid. Konsekvensen av de olika djurförsöksetiska prövningarna är att de djur som exponeras för högt buller i Göteborg är sövda när så sker, medan djuren exponeras i vaket tillstånd i Stockholm.

Med tanke på bullernivån finns det anledning att fundera på om djuren verkligen är opåverkade av att exponeras för högt buller upp till 72 timmar, enligt den ena ansökan, och för ett okänt antal timmar, vilket nämnden tillstyrkte vad gäller den andra ansökan. Göteborgsnämnden bedömde att djuren utsätts för lidande. Deras beslut innebär att försöken där utförs på ett för djuren skonsammare sätt.

Försöken enligt den andra Stockholmsansökan utförs enligt metoder som är accepterade i såväl Sverige som internationellt. Försöksledare framhåller ofta just det som ett argument för att utföra försök på visst sätt och det kan också vara ett hinder för att utföra försök på ett annorlunda sätt, t ex att ändra utförandet av försök så att djurs lidande minskar. I Göteborg utförs försöken i modifierad form, vilket skonar djuren, och ändå anser de att försöken kan jämföras med andra försöksresultat.

Fallstudie: Lidandet avbryts inte

Göteborgs djurförsöksetiska nämnd, 1997

Syfte

Ta fram läkemedel för akut leversvikt. 90 procent av levermassan opereras bort på djuren. Enligt ansökan förväntas majoriteten av djuren i kontrollgrupperna och de djur som får behandling som visar sig vara ineffektiv att dö efter leverresektionen.

Överlevnaden utreds genom att djuren följs 3-4 dygn efter operationen. Ett stort antal djur spontandör. Försöken avbryts inte vid lidande. 1200 råttor används.

Beslut

Tillstyrkt med rådet att avlivning bör ske genom koldioxid och uppklippning av thorax. Två ledamöter reserverade sig.

Stockholms södra djurförsöksetiska nämnd, 1996

Syfte

Två ansökningar, som gäller för utförande av ett flertal försök för att undersöka akuttoxiska effekter hos "blivande läkemedel". Det finns ingen information i ansökningarna om vad det är för läkemedelsområde.

Tillsynsmyndigheten kan svårligen följa upp någon av dessa akuta toxicitetsstudier, via icke förannmälda inspektioner, eftersom det handlar om flera tester i samma ansökan och då det saknas information om vad som testas och när det testas.

Enligt ansökan hålls djuren "under kontinuerlig övervakning för registrering av symtom under timmarna närmast efter doseringen och därefter upprepade gånger resten av dagen. Erfarenhetsmässigt inträffar de allra flesta symtomen och eventuella dödsfall i akutförsök under första dagen".

"Ihållande kramper, kraftig lokalirritation vid injektionsstället eller andra tillstånd som kan antas medföra lidande kommer att föranleda avlivning. Överlevande djur observeras dagligen under 14 dagar".

Till varje försök används 20-40 djur. Totalt används 600 möss respektive 1.200 råttor.

Beslut

Tillstyrkt.

Umeås djurförsöksetiska nämnd, 1995

Syfte

Studera bioregulatorers effekt och toxicitetstesta nervgaser. Det finns inte någon information i ansökan om vad det är för nervgaser som testas.

Ansökan är oklar vad gäller konsekvenserna för djuren. Enligt reservationen har försöksledaren bekräftat att det är fråga om "dödstester" som är plågsamma och att en del djur "kvävs långsamt till döds". Denna beskrivning av konsekvenserna saknas helt i ansökan. Det finns ingen information i ansökan om att försök avbryts vid lidande.

500 råttor, 600 marsvin och 40 kaniner används.

Enligt reservationen används 900 av djuren (600 marsvin, 300 råttor) i nervgastesterna. Denna information finns inte i ansökan.

Beslut

Tillstyrkt. En ledamot reserverade sig.

Umeås djurförsöksetiska nämnd, 1997

Syfte

Testa peroral och dermal akut toxicitet hos sprängämnet CL 20 och två mellanprodukter vid tillverkningen av detta.

Enligt ansökan är konsekvenserna för djuren inte kända, möjligen att effekterna blir desamma som för ett annat sprängämne, "som ger inaktivitet, utveckling av tremor inom 1-

2 timmar följd av milda konvulsioner och i vissa fall död inom några timmar". Enligt ansökan avlivs djur som uppvisar "mycket allvarliga toxiska symptom och som bedöms avlida före observationstidens utgång". Djuren observeras i 14 dagar. Det finns ingen information i ansökan om att tillsynen är utöver den ordinarie, så att man kan avbryta vid lidande.

60 råttor och 12 kaniner används.

Beslut

Tillstyrkt. Två ledamöter reserverade sig.

Bedömning

I ansökningarna från Stockholm anges de troliga konsekvenserna för djuren, att försök avbryts vid vissa angivna tecken till lidande och hur man ordnat med tillsynen för att kunna avbryta försök vid lidande.

I ansökan om att testa CL 20 redovisas de troliga konsekvenserna för djuren och att försök avbryts då dessa orsakar "mycket allvarliga symptom". Det finns ingen information i ansökan om att tillsynen är utöver den ordinarie, så att man kan avbryta vid "mycket allvarliga symptom".

I Göteborgsansökan redovisas att djur dör till följd av försöken. Dessa avbryts inte i något skede.

I ansökan om att testa nervgaser saknas information om konsekvenserna för djuren. Det kan man enbart läsa om i en reservation mot tillstyrkan av ansökan. Försöken avbryts inte vid lidande.

I CFN:s allmänna råd nr 2-1992 anges i sista stycket ett agerande som borde kunna tillämpas för försök som ovan redovisade ansökningar är exempel på, för att minska lidandet för djuren. Det är enbart i Stockholmsansökningarna som det är redovisat att försöken utförs enligt de allmänna råden, även om de ansökningarna har brister i andra avseenden.

De allmänna råden handlar om utförande av letala toxicitetstester, men den princip som redovisas vad gäller utökan tillsyn och om avbrytande av försök, för att minska djurs lidande, borde kunna tillämpas generellt, oavsett syftet med försöken.

Fallstudie: Produktkontrollförsök

Malmö/Lund djurförsöksetiska nämnd, 1995

Syfte

”Undersöka provets frihet från toxiska föroreningar genom mätning av mortaliteten hos möss efter tillförsel av en för ämnet subtoxisk (ogiftig) dos”. Enligt ansökan består provlösningen av ”våra substanser, som testats före beredning av våra handelspreparat”.

Information saknas om vad det är för typ av substanser som testas och om konsekvenserna för djuren.

Dokumentationskrav: Europeiska och US Pharmacopén.

600 möss används.

Beslut

Tillstyrkt. En ledamot reserverade sig.

Stockholms norra djurförsöksetiska nämnd, 1995

Syfte

Aktivitetsbestämning av humant tillväxthormon. ”Vi använder alternativ biokemisk metod, för produkt till större delen av vår marknad. USA har dock ännu ej accepterat vår ansökan om övergång till biokemisk metod, HPLC. Bearbetning av berörda myndigheter i dessa länder fortgår. Vi räknar med ett godkännande under 1996”.

Djuren injiceras två gånger dagligen under fyra dagar med substans. Ökningen av kroppsvikt utvärderas därefter.

Dokumentationskrav: Europeiska Pharmacopén.

3800 råttor används.

Beslut

Tillstyrkt.

Stockholms norra djurförsöksetiska nämnd, 1995

Syfte

Abnorm Toxicity Test, Safety Test. ”Biologisk renhetstest av läkemedel för parenteralt bruk, framställda av råvaror med biologiskt ursprung”.

Enligt ansökan finns det inte någon alternativ test. Företaget kommer att ”ansöka om borttag av analysen för vissa produkter”.

Djuren injiceras med substans, varefter deras allmäntillstånd avläses, under de sju dagar testet pågår.

Dokumentationskrav: Europeiska Pharmacopén, US Pharmacopén.

150 marsvin och 2200 möss används.

Beslut

Tillstyrkt.

Stockholms norra djurförsöksetiska nämnd, 1995**Syfte**

Pyrogentest. "Biologisk renhetstest av läkemedel för parenteralt bruk".

"Alternativ test är LAL-test (Limulustest). Övergång till LAL-test pågår, men måste få myndigheternas godkännande varje produkt för sig".

Djuren injiceras med substans, varefter kroppstemperatur registreras.

Dokumentationskrav: Europeiska Pharmacopén, US Pharmacopén.

200 kaniner används.

Beslut

Tillstyrkt.

Stockholms norra djurförsöksetiska nämnd, 1997**Syfte**

Pyrogentest. "Biologisk renhetstest av läkemedel för parenteralt bruk".

"Alternativ test är LAL-test (Limulustest). Övergång till LAL-test pågår, men för dessa produkter är det inte tillåtet att använda LAL-test som alternativ".

Djuren injiceras med substans, varefter kroppstemperatur registreras.

Dokumentationskrav: US Pharmacopén.

100 kaniner används.

Beslut

Tillstyrkt.

Stockholms norra djurförsöksetiska nämnd, 1997**Syfte**

Abnorm Toxicity Test, Safety Test. "Biologisk renhetstest av läkemedel för parenteralt bruk, framställda av råvaror med biologiskt ursprung".

Enligt ansökan finns det inte någon alternativ test. "Internationellt pågår arbete med mål att ta bort kravet att denna test ska utföras. Ännu inte godkänt av berörda myndigheter".

Djuren injiceras med substans, varefter deras allmäntillstånd avläses, under de sju dagar testet pågår.

Dokumentationskrav: US Pharmacopén.

50 marsvin och 200 möss används.

Beslut

Tillstyrkt.

Stockholms norra djurförsöksetiska nämnd, 1997**Syfte**

"Att kontrollera att polievaccinet inte innehåller levande LCM-virus".

I ansökan saknas beskrivning av försökets genomförande, i stället hänvisas till en bifogad metodbeskrivning. Enligt denna ska 20 möss användas per test av vaccinsats och högst fyra av dessa får spontandö under testperioden, för att undersökningen ska godkännas.

Den enda information som lämnas om konsekvenserna för djuren är den i metodbeskrivningen om hur många djur som maximalt tillåts spontandö. Det finns ingen information om vad som händer med djuren och heller inte att man vidtar några lindrande åtgärder.

Dokumentationskrav: "Metoden krävs enligt läkemedelsregistrering i Sverige". "Metoden är den officiella enligt farmakopén".

Enligt ansökan används 20 möss per försök. I ansökan saknas information om antalet tester och totala antalet djur.

Beslut

Tillstyrkt.

Stockholms norra djurförsöksetiska nämnd, 1997

Syfte

"Att kontrollera att vaccinet ger skydd mot tetanustoxin". I ansökan saknas beskrivning av försökets genomförande, istället hänvisas till en bifogad metodbeskrivning.

Det enda som står om konsekvenserna för djuren i ansökan är: "Immuniseringen tolereras väl. Tetanustoxin ger kramp hos en del av mössen". Enligt ansökan ska möss som injicerats med tetanustoxin avlivas om krampsymtom förekommer.

Metodbeskrivningen ger en annan bild av vad som händer. Utförande av "neutralisationstest" beskrivs bl a på följande sätt (efter det att testsubstans injicerats): "Observera djuren under 8 dagar. Anteckna de djur som dör och eventuella sjukdomssymptom hos djur som lever vid slutavläsningen".

Avläsning beskrivs bl a på följande sätt: "Notera den serumspädning som ger 50 % överlevnad under försöket. Kontrollera toxinet. Dödlig dos skall nås av challengetoxinet". Det verkar vara fråga om ett LD50-test, men det står inget om det i ansökan. Vad gäller individuella sera står det att man vid avläsning ska "ange hur många av de sju djuren som skyddats mot dödlig toxinverkan".

Dokumentationskrav: "Metoden krävs enligt läkemedelsregistrering i Sverige".

Enligt ansökan används 14 marsvin och 76 möss per försök. I ansökan saknas uppgift om antalet tester och totala antalet djur.

Beslut

Tillstyrkt.

Stockholms norra djurförsöksetiska nämnd, 1997

Syfte

"Att kontrollera att tetanustoxin bildas i odlingen". I ansökan saknas beskrivning av försökets genomförande, man hänvisar istället till en bifogad metodbeskrivning.

Vad gäller djurens situation står det enbart att "Djuren får kramp och dör inom kort tid", men under punkten vård och förvaring står att djur med stelkrampssymptom avlivas. Enligt metodbeskrivningen gäller för avläsning att man ska "anteckna efter hur många dagar djur dör" och som krav för godkänt prov gäller att "Dosen skall vara dödande inom försökstiden".

Dokumentationskrav: "Metoden krävs enligt läkemedelsregistrering i Sverige".

Enligt ansökan används 2 möss per försök. I ansökan saknas uppgift om antalet tester och totala antalet djur.

Beslut

Tillstyrkt.

Uppsala djurförsöksetiska nämnd, 1997**Syfte**

”Bevisa att varje nyproducerad vaccinbatch är verksam (potency-test) och oskadlig för djur (oskadlighetskontroll) och att vaccinerna är hållbara upp till 27 månader efter tillverkningsdatum”. Vaccinerna som testas är avsedda för grisar mot rödsjuka och parvovirusinfektioner.

Vad gäller oskadlighetskontroll förväntas inga komplikationer, smärtupplevelser eller beteendeförändringar. Vad gäller challengetest ”förväntas samtliga 10 möss i kontrollgrupp I att dö liksom 2-3 st i kontrollgrupp II (har fått lägre challenge-dos än kontrollgrupp I). I kontrollgrupp III som fått lägst challenge-dos förväntas inga döda möss. Även bland möss vaccinerade med låg dos av vaccin kommer ett fåtal att dö”. Mössen observeras dagligen i 10 dagar. ”Döda och sjuka djur noteras och sjuka djur avlivas”, men det finns ingen information om att man har någon utökad tillsyn i syfte att kunna avbryta test på sjuka djur.

Dokumentationskrav: Enligt ”European Pharmacopoeia Commission”.

12000 möss, 390 marsvin och 180 grisar används.

Beslut

Tillstyrks. ”Sökanden uppmanas att, beträffande mössen, ta fram metod med annan endpoint än döden”. Ansökan skulle anmälas till CFN, men det står inte om det är enligt 16 § CFN:s kungörelse om den djurförsöksetiska prövningen. Två ledamöter reserverade sig.

Bedömning

Flera av de refererade ansökningarna är anmärkningsvärt bristfälliga. De djurförsöksetiska nämnderna ska beakta eventuella dokumentationskrav, men det innebär inte att nämnderna för den skull ska godkänna vad som helst. De ska även för de här försöken utföra en djurförsöksetisk prövning fullt ut. Nämndernas utredningsskyldighet är inte uppfylld och därmed har man svårt att kunna besvara t ex frågan om försöken kunde utförts med mindre lidande för djuren.

Fallstudiens exempel belyser problemet med att få till stånd förändringar gällande dokumentationskrav. Här finns exempel på ansökningar för vilka det redovisas att alternativ finns och exempel där sökanden anser att försöken inte behöver utföras alls, men utförs ändå dokumentationskrav. Det är fråga om djurförsök med såväl ringa som svårt lidande. Detta visar betydelsen av att man arbetar med djurförsöksfrågan på flera plan och med olika metoder, för att kunna minska antalet djurförsök och för att minska det lidandet för de djur som används.